Тошкент оқшоми

Ижтимоий-сиёсий шаҳар рўзномаси

Рўзнома 1966 йил 1 июлдан чиқа бошлаган

№ № 166—167 (7. 555—7. 556) 1991 йил 29 август, пайшанба Нархи 12 тийин.

Ўзбекистон Совет Социалистик Республикаси Президентининг ФАРМОНИ

Ўзбекистон ССР Конституциясига ва «Ўзбекистон ССРда жамоат бирлашмалари тўғрисида»ги Ўзбекистон ССР қонунига асосланиб, Ўзбекистонда демократик ўзгартишларга янги омил бағишлаш мақсадида:

1. Ўзбекистон ССР ҳудудида фаолият кўрсатаётган ижодий уюшмалар, кўнгилли жамиятлар ва жамғармалар, уларнинг бўлимлари ва корхоналари партия тасарруфидан чиқарилсин.

2. Бундан буён юқорида кўрсатилган уюшмалар, жамиятлар ва жамғармаларда сиёсий партиялар ҳамда ҳаракатларнинг ташкилий тузилмаларини барпо этишга йўл қўйилмайди, деб белгилаб қўйилсин.

Мазкур фармон имзоланган пайтдан кучга киради.

Ўзбекистон Совет Социалистик Республикасининг Президенти И. КАРИМОВ.

Тошкент шаҳри,
1991 йил, 27 август.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети билан Марказий назорат комиссиясининг қўшма пленуми тўғрисида АХБОРОТ

28 август куни Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитети билан Марказий назорат комиссиясининг қўшма пленуми бўлди. Пленум «1991 йил 19-21 август кунлари мамлакатда содир бўлган фожиали воқеалар ва республика партия ташкилотларининг вазифалари тўғрисида»ги масалани кўриб чиқди. Пленумда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи котиби, Ўзбекистон ССР Президенти И. А. Каримов маъруза қилди.

Маъруза юзасидан бўлган музокараларда: Қорақалпоғистон республика партия комитетининг биринчи котиби Д. Н. Шамшетов, Ўзбекистон Компартияси Марказий назорат комиссиясининг раиси С. Мамарасулов, Тошкент вилоят партия комитетининг биринчи котиби С. Д. Сайдалиев, шахсий пенсионер, республика Уруш ва меҳнат фахрийлари Кенгашининг аъзоси П. Қаюмов, Самарқанд вилояти Жомбой районидаги «Жомбой» совхозининг бригадири Қ. Исоқова, Бухоро вилоят партия комитетининг иккинчи котиби Ю. М. Сажнев, Андижон вилоят партия комитетининг биринчи котиби Қ. Ҳ. Холмирзаев, Ўзбекистон ССР Президентининг миллатлараро муносабатлар масалалари бўйича маслаҳатчиси Ш. С. Зиёмов, давлат-кооператив мева-сабзавот ва узумчилик концерни — «Узплодоовошчвинпром» бошқарувининг раиси А. Ҳ. Тошқанбоев, Ўзбекистон ССР ташқи ишлар вазири С. О. Азимов, Ўзбекистон ССР Фанлар академияси тарих, тилшунослик ва адабиётшунослик бўлимининг академик-котиби А. Д. Асқаров сўзга чиқдилар.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети билан Марказий назорат комиссиясининг қўшма пленуми қабул этган қарорда ва пленум қатнашчиларининг баёнотида 1991 йил 19-21 августдаги фожиали воқеалар, давлат тўнтариши, фавқулодда ҳолат давлат комитети деб аталган комитетнинг ғайриконституциявий хатти-ҳаракатлари мамлакатни фалокат ёқасига келтириб қўйганлиги таъкидланди. Исён барбод бўлганлиги СССРдаги ижтимоий-сиёсий вазиятни тубдан ўзгартирди, Иттифоқ давлат тузилмалари, республикалар, жамоат ташкилотлари, барча фуқаролар учун жуда жиддий оқибатларга сабаб бўлди, бир ҳовуч авантюрачиларни қўллаб-қувватлаган КПСС Марказий Комитети раҳбарияти ортодаксал қисми, Марказий Комитет Сиёсий бюроси ва Котибияти баъзи аъзоларининг қўрқоқ ва тутуруқсиз позицияси, партия сиёсий обрў-эътиборини ўнглаб бўлмайдиган даражада тушириб юборди ва партия ташкилотларининг, барча софдил коммунистларнинг тақдирини зарба остига қўйди.

Пленум республика ва Ўзбекистон Компартияси раҳбариятининг Ўзбекистон Компартияси Бюроси билан Марказий назорат комиссияси раёсатининг баёнотида, Ўзбекистон ССР Президентининг ғайриконституциявий ФҲДКнинг кўрсатмалари ва қарорларини эътироф этмаслик тўғрисидаги Фармонида, республика Олий Кенгаши Раёсатининг, Вазирлар Маҳкамасининг Қорақалпоғистон, вилоятлар ва Тошкент шаҳри раҳбарлари иштирокидаги баёнотида эълон қилинган позицияси ва амалий ҳаракатларини қўллаб-қувватлади. Пленум мазкур позицияни аҳоли аксар кўпчилигининг туб манфаатларига ва орзу-умидларига мос бўлиб тушадиган, Ўзбекистон мустақиллиги, конституциявий тузумга садоқат принципларига асосланган позиция, деб баҳолади. XXII съезднинг республика суверенитетини, унинг Компартияси мустақиллигини таъминлашга қаратилган ҳамда ўз Ҳаракат дастури ва Уставида мустаҳкамланган йўли туфайли принципиал сиёсий йўл тутиш, ҳар қандай буйруқбозликдан ва ташқаридан аралашувдан қатъиян воз кечиш мумкин бўлди. Кейинги вақтларда республикада турмушнинг барча соҳаларида чуқур ўзгартишлар йўлида амалий қадамлар қўйилмоқда, бош мақсадларни амалга ошириш — иқтисодий ислоҳотлар даврида аҳолини ижтимоий ҳимоялаш, халқ фаровонлиги ҳақида, маданият ва маънавийликни тиклаш тўғрисида ғамхўрлик қилиш бошланди.

Пленум мураккаб вазиятда турли иғвогарликларга учмай, сабр-тоқат, донолик ва осойишталикни намоён этган Ўзбекистоннинг барча коммунистларига, меҳнаткашларига, аҳолисига миннатдорчилик ва ташаккур изҳор этди.

Ўзбекистон Компартияси, унинг раҳбар органларининг КПСС Марказий Комитети, Марказий Комитетнинг Сиёсий бюроси ва Котибияти собиқ раҳбарлари, ортодоксал фикрловчи ва уларнинг йўлини қўллаб-қувватловчи ақидапарастлар қилган барча ёвузликлар, сохтакорликлар ва жиноятларга мутлақо алоқаси йўқлиги билдирилди. Республика Компартиясининг КПСС Марказий Комитети билан ҳар қандай алоқаларини тўхтатиш, КПССнинг барча тузилмаларидан чиқиш, унинг марказий органларидаги ўз вакилларини чақириб олиш зарур. Ўзбекистон Компартияси тўла-тўкис мустақил сиёсий ташкилот бўлиб қолиши керак, ҳозирги шароитда у ўз аъзоларининг тақдири, республиканинг ва халқнинг келажаги учун масъулиятни ўз зиммасига олишга қодирдир.

Мустақил сиёсий ташкилот бўлмиш республика Компартиясининг бундан буёнги фаолияти билан боғлиқ бўлган масалаларнинг бутун мажмуини кўриб чиқиш мақсадида пленум шу йил 14 сентябрь куни Ўзбекистон Компартиясининг фавқулодда XXIII съездини чақиришга қарор қилди.

Съездга вакиллик меъёри (900 партия аъзосидан бир делегат) белгиланди ва делегатларни сайлаш тартиби ишлаб чиқилди. Фавқулодда XXIII съездни тайёрлаш учун Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг ваколатли комиссияси тузилди.

Пленум Қорақалпоғистон республика партия комитетига, вилоят, шаҳар ва район партия комитетларига, бошланғич партия ташкилотларига ишлаб чиқилган қарорларни барча коммунистларга етказишни, Ўзбекистон Компартиясининг фавқулодда XXIII съездига тайёргарлик кўриш юзасидан ташкилотчилик ва сиёсий ишни авж олдиришни топширди.

Республика коммунистлари жамоа ақл-идроки асосидагина, биргалашиб тўғри сиёсий йўлни ишлаб чиқа олишлари қайд этилди. Ҳозир улар саросимага тушмасликлари ва иғвогарликларга учмасликлари, партиямизни демократия негизида чуқур ислоҳ этиш учун ҳамма ишларни қилишлари керак.

Пленум республиканинг барча меҳнаткашларига ва аҳолисига мурожаат этиб, Ўзбекистон Компартиясини қўллаб-қувватлашга чақирди. Янги сифатга эга бўлиб қолган Ўзбекистон Компартияси кенг оммага таяниб, бундан буён ҳам инсон ҳуқуқларига риоя этиш, ижтимоий адолат йўлини изчиллик билан оғишмай ўтказаверишга, Ўзбекистонда истиқомат қилувчи барча миллат ва элатлар учун муносиб турмуш шароитларини яратишга, миллатлараро иноқлик, ахлоқийлик ва инсонпарварлик қоидалари асосида уларни маънавий жиҳатдан янгилашга қодирдир.

Шу билан Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети билан Марказий назорат комиссиясининг қўшма пленуми ўз ишини тамомлади.

МАМЛАКАТДА 19—21 АВГУСТ КУНЛАРИ СОДИР БЎЛГАН ФОЖИАЛИ ВОҚЕАЛАР ВА РЕСПУБЛИКА ПАРТИЯ ТАШКИЛОТЛАРИНИНГ ВАЗИФАЛАРИ ТЎҒРИСИДА

И. А. КАРИМОВ маърузаси

Ўртоқлар!

Шу кунларда мамлакатимизда содир бўлган ва содир бўлаётган воқеаларни мушкул воқеалар деб аташ учун барча асослар бор. Мазкур воқеалар мамлакатдаги барча тузилмалар учун жуда жиддий оқибатларни келтириб чиқарди. Фавқулодда ҳолат давлат комитети, СССРдаги олий даражадаги амалдорларнинг бир гуруҳи томонидан 19—21 август кунлари амалга оширилган жиноятқорона давлат тўнтаришининг барбод бўлиши мамлакатдаги барча ижтимоий-сиёсий кучлар нисбатининг зудлик билан ўзгаришига олиб келди.

Қандай воқеалар содир бўлгани ва содир бўлаётгани ҳақида ахборот жуда кўп. Уларни такрорлаб ўтиришга ҳожат бўлмаса керак, деб ўйлайман. Сиз буни оммавий ахборот воситаларининг расмий хабарларидан яхши биласиз. Мамлакатда содир бўлаётган воқеалар Ўзбекистонга, унинг тақдирига, ўлкамиз халқининг тақдирига бевосита дахлдор десам, сиз менинг бу фикримга қўшиласиз, деб ўйлайман.

Шуларнинг ҳаммаси ва доимо ўзгариб турган вазият бизни ушбу пленумни чақиришга ва сиз билан фавқулодда муҳим масала хусусида маслаҳатлашиб олишга даъват этди. Бу Ўзбекистон Компартиясининг тақдирига бевосита дахлдор масаладир. Қарор қабул қилишдан аввал, халқ мақолида айтилганидек, етти ўлчаб бир кесишимиз керак бўлади.

Мамлакат учун таҳликали шу кунларда Марказий Комитет Бюроси, ҳукумат, Олий Кенгаш ва республика Президенти сифатида мен воқеалардан ҳамиша бохабар бўлиб турдик, ўз ишимизни бир соатга ҳам тўхтатганимиз йўқ. Биринчи кундан, воқеалар бошланган дақиқаларданоқ, биз партия комитетлари ва ташкилотларини, маҳаллий Советларни сабр-бардошли ва вазмин бўлишга, барқарор ижтимоий сиёсий вазиятни сақлаб қолиш учун ўз нуфузларидан фойдаланишга ва ўз таъсирларини ўтказишга, республика ҳудудида фавқулодда ҳолатнинг жорий этилишига йўл қўймасликка, КПСС Марказий Комитети Котибияти номидан Конституцияга зид давлат тўнтаришини қўллаб-қувватлаш тўғрисидаги иғвогарона чақириқларга учмасликка даъват этдик.

Фаоллар билан учрашувларда республика Давлат мустақиллиги тўғрисидаги декларация қоидаларига, конституцион тузум қоидаларига қатъий риоя этиш тўғрисида жамоа бўлиб ишлаб чиқилган йўлни изчил ва қатъият билан ўтказдик. Республика Президенти, Марказий Комитет биринчи котибининг халққа қилган Мурожаатномасида айтилганидек, марказдан қандай кўрсатмалар келишига, қандай ваъдалар берилишига, қандай чақириқлар янграшига қарамай, ҳар қандай шароитда ҳам биз ўз қадр-қимматимиз ва виждонимизни йўқотмадик, ўз сиёсий йўлимизни ўзгартирмадик. Бизнинг фикримизча, аксарият аҳолининг эҳтиёжлари ва умидларига ҳамоҳанг бўлган қарорларни ўзимиз мустақил қабул қилдик. Барқарорлик, тартиб-интизом, фуқароларнинг тинчлиги ва миллий тотувликни сақлаб қолишга ёрдам бердик, буларсиз республиканинг ҳозирги куни ва келажагини тасаввур қилиб бўлмайди.

Турли ижтимоий ва сиёсий гуруҳлар ўртасидаги ихтилофларни тинч даврда ҳал этиш учун куч ишлатиш, аввало, ҳарбий куч ишлатишга қатъиян қаршилигимизни билдирдик. Ўзига фавқулодда ҳолат комитети деб ном қўйиб олган машъум комитетнинг Конституцияга зид ва ғайриқонуний фармонлари ҳамда қарорлари Ўзбекистон ҳудудида Президент Фармони билан ҳақиқий эмас, деб эълон қилинди.

Бизнинг позициямиз ҳалол ва очиқ-ойдин бўлди. Биз ҳеч нарсани халқдан яширганимиз йўқ. Халқимиз шармандаларча сиёсий иғвогарликка учмагани ва республикада осойишталик ва аниқ меҳнат мароми сақланиб қолиши учун ҳамма ишларни қилгани учун биз халқдан бениҳоя миннатдормиз. Ана шу таҳликали ва ола-ғовур кунларда коммунистлар, партия ташкилотлари ўз шаъни ва қадр-қимматини баланд тутдилар. Бугун биз сира уялиб қолганимиз йўқ. Улар барча софдил кишиларнинг қўллаб қувватлашига таяниб, халқнинг турмуш даражасини яхшилашнинг долзарб муаммоларини кўчаларга танклар чиқариб ҳам, майдонлардаги баландпарвоз даъватлар билан ҳам ҳал қилиб бўлмаслигини обдон уқиб олдилар. Республика коммунистлари халқ билан бирга бўлдилар ва бугун халққа ёруғ юз билан қарашлари мумкин.

Шу кунларда республика партия комитетлари, совет ва давлат идоралари, оммавий ахборот воситаларига коммунистлар, меҳнаткашлар, аҳоли турли табақаларининг вакилларидан кўплаб мактублар келмоқда, уларнинг аксарияти Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Бюроси ва Марказий назорат комиссияси раёсатининг 23 август куни эълон қилинган Баёнотида берилган баҳолар ва чиқарилган хулосаларга қўшилмоқдалар. Бу мактубларда меҳнаткашларнинг республика тақдири учун хавотирланаётгани баён этилган, КПСС Марказий Комитети раҳбариятининг ортодоксал қисми қўрқоқлиги, жиноятқорона ва бебурд ҳаракатлари оқибатида минг-минглаб софдил кишилар тушиб қолган вазиятга ҳеч ким бефарқ қараб тургани йўқ.

Биз принципиал позициямизни астойдил қўллаб-қувватлаган барча кишилардан миннатдормиз. Бу мадад ишончимизга ишонч, кучимизга куч қўшади, мустақил сиёсий йўлимизни изчил ўтказишимиз учун мустаҳкам замин яратади.

Бугун ишонтириб айтмоқчиманки, биз бундан буён ҳам коммунистлар билан маслаҳатлашмай, Марказий Комитет Пленуми аъзоларининг фикрини инобатга олмай ҳеч қандай туб қарорларни қабул қилмаймиз. Дарвоқе, Уставимизга биноан съездлар оралиғидаги даврда Марказий Комитет энг муҳим сиёсий масалаларни ҳал этиш ва республика Компартиясининг тутган йўлини ифодалаш учун барча ваколатларга эгадир.

Мен М. С. Горбачев қабул қилган қарорга мутлақо қўшилмайман. У КПСС Марказий Комитети Бош котиби ваколатларини зиммасидан соқит қилиш ҳуқуқига эга, албатта. Лекин партия ўзини ўзи тарқатиб юбориши тўғрисида, партия мулкининг тақдири тўғрисидаги масалани Пленум ёки партия съезди ҳал этиши керак.

М. С. Горбачевнинг ўша маълум баёнотидан кейин турмушимизнинг оғир воқелиги ҳозир партиямизнинг бундан буёнги тақдири тўғрисидаги масалани олдимизга ўткир қилиб қўйди. Бу шундай масалаки, уни пировард натижада фақат республика коммунистларининг съезди ҳал этиши мумкин. Фақат ана шу съездгина партилмиз ҳозиргидек қоладими ёки қолмайдими, деган масалани ҳал этишга ваколатлидир. Партиянинг қиёфасини кескин ўзгартириш, унинг Дастури ва Уставини принципиал ўзгартириш масалалари ҳам съезднинг ваколатидир. Учинчи йўл ҳам бор, у ҳам бўлса партия ўзини ўзи тарқатиб юбориши йўлидир.

Агар турли фикрларни умумлаштирадиган бўлсак, учта вариант ана шулардан иборат. Бугунги Пленумда мен шуларни муҳокама қилишни таклиф этаман. Буларни муҳокама қилишга бағоят масъулият билан киришмоғимиз, биз танлаб оладиган йўл партиямиз тақдирига дахлдор бўлишини, юзлаб ва минглаб кишиларнинг ҳаёти ва қисматини белгилаб беришини тушуниб етишимиз керак. Бу бизнинг истиқболимиз учун, қаёққа боришимиз, олдимизга қандай мақсадларни қўйишимиз ва ҳаракатимизда нима белгиловчи нарса бўлиши учун ҳал қилувчи аҳамият касб этади, десам, хато қилмаган бўламан.

Ўтган куни Марказий Комитет Бюроси ва Ўзбекистон Компартияси Марказий назорат комиссияси раёсатининг кенгайтирилган мажлиси бўлди, бу мажлисда вилоятлар, бир қанча шаҳарлар партия ва назорат ташкилотларининг раҳбарлари, республикадаги йирик корхоналар партия комитетларининг котиблари иштирок этдилар. Биз жамоа бўлиб ишлаб чиқилган мавқеимиз ҳақида сизларга сўзлаб беришга қарор қилдик.

Сизларга, Марказий Комитет ва Марказий назорат комиссияси аъзоларига, республиканинг барча коммунистларига мурожаат этиб, шуни таъкидлашни истар эдимки, сўнгги йилларда оғишмай амалга оширилаётган йўлимиз, бизнинг сиёсатимиз ҳеч қачон пала-партиш ва манфаатпарастлик тусида бўлмаган. Партиямиз қандай бўлиши лозимлигини, унинг асосий мақсадлари нималардан иборат бўлиши кераклигини ва истиқболни биз қандай тасаввур этаётганимизни, халқимизни, республикамизнинг барча меҳнаткашларини биз қайси йўлга даъват этаётганимизни аниқ-равшан белгилаб олганмиз.

Келинг, XXII съездга қилинган Ҳисобот докладига, шу съезд қарорига, Марказий Комитетнинг сўнгги пленумлари қарорларига, республика раҳбариятининг жамоатчилик олдидаги нутқларига яна бир карра назар ташлайлик. Ниҳоят, КПСС XXVIII съездида республика коммунистлари номидан мен сўзлаган нутқ матнига назар ташлайлик. Шундай қилиб, позициямиз аниқ-равшанлигига тўла қаноат ҳосил қилиш мумкин.

Биз, Ўзбекистон Компартияси ўзининг бутун тарихи мобайнида аслида партиянинг стратегик йўлини белгилашга яқин йўлатилмаганлиги, кўп ҳолларда у КПСС марказий органларининг қарорларига қарам бўлиб қолганлигини рўй-рост айтган эдик. Худди шу боисдан биз партиямизга ҳақиқатан ҳам мустақиллик берилиши лозимлигини, теран сиёсий ва иқтисодий ислоҳотларни изчиллик билан ўтказишда республика халқларининг манфаатларига мос бўлиб тушадиган ўз йўлимизни ишлаб чиқиш ва амалга ошириш ҳуқуқи берилишини қатъият билан талаб қилган эдик.

Ҳозир бутун мамлакатда бўлаётганидек, коммунистларни, халқимизни чалғитишга, ўзининг мутлақо асоссиз уйдирмалари билан одамларни гиж-гижлашга уринаётган кимсага ҳозирги пайтда айрим масъулиятсиз арбобларга эргашиб, бизнинг ўтмишимиз, бугунги кунимиз ва бизнинг мақсадларимизни оёқости қилаётган барча кимсаларга мен шуни қатъият билан айтмоқчиманки, биз ҳамиша республикамиз Компартиясига тўла мустақиллик берилишини талаб қилиб келдик (амалда буни рўёбга ҳам чиқардик), бундан кузатилган мақсад ўз ҳудудида партия барча масалаларни мустақил ҳал этилиши, ўз стратегия ва тактикасини аксарият аҳолининг фикрига, КПССнинг умумий Дастурига таяниб, мустақил белгилаши лозим эди. Бизнинг сиёсатимизга таъсир эта оладиган ва уни белгилаб берадиган бирдан-бир мезон бор — у ҳам бўлса халқимизнинг фикридир.

Сизга маълумки, биз ўз позициямизни КПСС XXVIII съездида принципиаллик билан айтдик ва ҳимоя қилдик. Аммо бизнинг фикримизни тўла-тўкис тушунишмади ва қўллаб-қувватлашмади. Шундай қилиб, биз ана шу барча масалалар юзасидан йўлимизни мустақил белгилаб олишни, бунинг учун республика коммунистларининг XXII съезди иккинчи босқичини чақиришни, ушбу анжуманда Ҳаракат дастуримизни ва Уставимизни қабул қилишни ўз бурчимиз, деб билдик. КПСС Марказий Комитети раҳбариятининг консерватив қисми жиддий тазйиқ ўтказганига қарамай, биз қонунда кўзда тутилганига риоя этиб, Ўзбекистон Компартияси Уставини рўйхатдан ўтказдик, мустақил сиёсий ташкилот ҳуқуқий мақомини олдик.

Яна бир карра шуни таъкидламоқчиманки, XXII съезд иккинчи босқичининг жами ҳужжатларида халқимизнинг тарихи, унинг урф-одатлари ва анъаналари, маҳаллий шароитлар, халқнинг туб манфаатларига мос бўлиб тушадиган мустақил сиёсий йўлимиз тўла-тўкис ўз ифодасини топди. Бу, аввало, Ўзбекистон Компартияси Ҳаракат дастурида, унинг Уставида акс этди, кези келганда айтиш кераккки, ушбу ҳужжатлар КПСС XXVIII съездида қабул қилинган Устав ва дастурий баёнотдан тубдан фарқ қилади.

Журъат билан айтмоқчиманки, халқимиз аҳолининг ҳамма табақалари томонидан қабул қилинган ва маъқулланган Дастуримизда қуйидагилар баён этилди: ўзбек халқининг фаровонлиги, миллатидан, диний эътиқодидан ва мавқеидан қатъи назар, республика ҳудудида яшаётган барча кишиларнинг фаровонлиги шундай олий мақсаддирки, бу йўлда биз ҳар қанча жон куйдиришга тайёрмиз. Бу мақсадга эришишнинг асосий йўли, бизнинг назаримизда, фуқароларнинг осойишталиги, миллий тотувлик, тадбиркорликнинг тўла иқтисодий эркинлиги шароитида республика турмушининг барча соҳаларида қатъий интизом ва тартибдир.

Ана шу мақсадлар ва усуллар, уларга эришиш йўллари вилоят, шаҳар, район ташкилотларида қабул қилинган жами ҳужжатларда тасдиқланди. Бугун ана шу олижаноб мақсад партиянинг республика аҳолиси қўллаб-қувватлашини таъминлайдиган бош мафкураси бўлиб қолиши керак, деб айтиш учун бизда тўла асослар бор.

Ишончимиз ҳамиша шунга комил эди ва ҳозир ҳам шу фикрда собит турибмизки, ана шу мақсадга эришмоқ учун жами иқтисодий алоқаларни, умуман республика иқтисодиётини мафкурадан холи қилиш, ҳар қандай «...изм»лардан ва бошқа ҳамиша оёқ-қўлимизни чандиб ташлаган, ёшини яшаб бўлган сафсатабозликдан иборат мафкуралардан воз кечишимиз керак.

Мен бу хусусда шунинг учунгина батафсил тўхтаб ўтмоқчиманки, заминида қуруқ, жозибадор бўлиб кўринган баёнотлар, сиёсий тусдаги шиорлардан бошқа на бир мустаҳкам замини, на иқтисодий дастури бўлган партиялар ва ҳаракатлар бор. Ана шу далиллар, бизнинг муҳолифларимиз билан одамларни ҳаяжонга солиб турган масалалар хусусида бўлиб ўтган барча учрашувларимиз, барча мунозараларимиз мазкур ҳақиқатни тасдиқлаб турибди.

Бизнинг фикримизча, ҳар қандай партия, ҳар қандай ижтимоий ҳаракат етакчилик ролига даъво қилмоғи учун у халқни даъват этаётган сиёсий мақсадлари, шиорлари, хуллас, буларнинг ҳаммаси амалий ҳаракатлар, аниқ-равшан иқтисодий дастур билан тасдиқланиши керак.

Ана шундай фавқулодда мураккаб шароитда, бесўнақай иқтисодиёт шароитида, у фақат хом ашё етказиб бераётган бир шароитда, республикамиз бошқа минтақалар ва марказга тўла қарам бўлиб қолган бир вақтда ҳаётий муаммоларимизни қандай қилиб ва ниманинг эвазига ҳал қилиш лозим? Шу муносабат билан мен қуйидагиларни айтмоқчиман: 1917 йил инқилобга қадар ҳам, ундан кейин ҳам ана шундай ҳоқонлик стратегияси юқоридан Ўзбекистонга юборилаётган барча қонунлар, режалар, кўрсатмаларнинг негизини ташкил этган эди. Аҳвол шундайки, бизнинг жуғрофия аҳволимиз, коммуникацияларимиз, ҳаво йўлларимиз, темир йўл транспортимиз — буларнинг ҳаммаси бутунлай марказдагиларнинг хоҳиш-иродаси ва қарорларига боғлиқдир. Хўш, ана шундай жўн бўлмаган шароитда Ўзбекистонда барқарорлик, осойишталик, тинчлик, миллатлараро тотувлик ва фуқароларнинг тотувлигини қандай қилиб сақлаб қолиш мумкин. Энг асосийси — одамларнинг қорнини тўйдириш, кийинтириш, уларни ишга жойлаштириш, энг кам миқдорда бўлса ҳам ҳар бир оила, ҳар бир кишининг яшаши учун зарур бўлган барча нарсалар билан аҳолини узлуксиз таъминлаб туришдир.

Худди ана шу долзарб масала хусусида биз мухолифлар билан ва ҳозир халқни бошқа йўлдан бошлаб боришга даъвогар бўлган барча кишилар билан ҳар қандай мунозарани бошлашимиз мумкин.

(Давоми иккинчи бетда).

Ўзбекистон ССР Олий Кенгаши Раёсатининг қарори

Ўзбекистон ССР Олий Кенгашининг навбатдан ташқари олтинчи сессиясини чақириш тўғрисида

Ўзбекистон Совет Социалистик Республикаси ўн иккинчи чақириқ Олий Кенгашининг навбатдан ташқари олтинчи сессияси 1991 йил 31 август куни эрталаб соат 10 да Тошкент шаҳрида чақирилсин.

Ўзбекистон ССР Олий Кенгашининг Раиси Ш. ЙУЛДОШЕВ.

1991 йил 28 август.

* * *

Ўзбекистон ССР ўн иккинчи чақириқ Олий Кенгашининг навбатдан ташқари олтинчи сессияси муҳокамасига қуйидаги масалаларни киритиш назарда тутилади:

1. Ўзбекистон Республикасининг давлат мустақиллиги ҳақида.
2. Ўзбекистон республикасининг давлат байроғи тўғрисида.
3. Ўзбекистон ССР Президентининг Фармонларини ва Ўзбекистон ССР Олий Кенгаши Раёсатининг баъзи ҳужжатларини тасдиқлаш ҳақида.

И. А. КАРИМОВ маърузаси

(Давоми. Боши биринчи бетда).

Яна қайтариб айтмоқчиман. Биз халқнинг қисмати, унинг истиқболи тўғрисидаги барча фикр-мулоҳазалар орасидан халқ манфаатига хизмат қиладиган барча амалий, барча ижобий фикр-мулоҳазаларни қабул қилишга тайёрмиз, эртага ҳар бир оилада, жамиятимизда тинчлик ва осойишталикни бузишга, ҳалокатга олиб бормайдиган барча фикр-мулоҳазаларни қабул қилишга тайёрмиз.

Иттифоқ шартномасини тайёрлаш ва уни имзолашга бизнинг муносабатимиз аввалбошданоқ худди шу фикрга асосланган эди. Биз аниқ ҳисоб-китоб қилиб чиққан эдик. Биз Ново-Огареводаги ва бошқа жойлардаги барча расмий учрашувларимизда шу ҳақда гапирдик. Биз бу ҳақда одамларимизни, халқимизни ошкора хабардор этдик, биз дабдабали, аммо қуруқ ватанпарварлик тарафдори эмасмиз, биз келажакни ўйлаб иш юритмоқдамиз, биз одамларни зарур нарсалар билан таъминламоқчимиз, биз Ўзбекистонда яшаётган барча кишиларнинг фаровон яшаши ва осойишта бўлиши учун ҳаракат қилмоқдамиз.

Агар Иттифоқ шартномасининг матбуотда эълон қилинган сўнгги вариантини танқидий нуқтаи назардан яна бир карра идрок этадиган бўлсак, у бизнинг бош мақсадимиз бўлган масалаларни, биз узоқ вақтдан буён ўйлаб юрган масалаларни, бизнинг сиёсатимизга ҳамоҳанг бўлган, одамларимизнинг эҳтиёжлари ва интилишларига мос келадиган масалаларни ҳал этишнинг муросали, келишиб олинган йўлларини назарда тутган эди.

Гап нима ҳақда бормоқда?

Биринчидан. Биз бу шартномани шунчаки Иттифоқ шартномаси деб эмас, айни вақтда суверен давлатлар шартномаси, деб атадик, бунда ҳар бир республика, шу жумладан, суверен давлат ҳисобланган Ўзбекистон ҳам миллий-давлат тузилиши масалаларини ўз ҳудудида сиёсий, иқтисодий масалаларнинг ҳаммасини мустақил ҳал этиб, ўз хоҳишига, республика хоҳишига кўра янгитдан тузилиши мўлжалланаётган, янгиланган Иттифоқда оқилона ва мақсадга мувофиқ тарзда ҳал этилиши лозим бўлган ваколатларини кўнгилли равишда Иттифоққа топширади.

Очиғини айтганда, ҳар биримиз — ана шу барча музокаралар қатнашчиларининг ҳар бири, мен ўзим ҳақимда айтишим мумкин, буни аниқ кўриб турди ва мазкур шартнома анчадан бери Федерацияни ташкил этиш тусида ва мақсадида эмас, балки конфедерация тусида ва мақсадида тузилгани хусусида ўзига ҳисоб берар ва буни кўриб турарди.

Иккинчидан. Биз учун Иттифоқни федерация ёки конфедерация деб аташ асосий масала эмасди, балки мазкур шартнома олдимизда қандай истиқболлар очади, қандай мустақиллик беради, қандай озодлик келтиради — ана шу нарса муҳим эди. Бу — бизнинг иқтисодий стратегиямизга жавоб бериши муҳимдир. Шундай катта республикага, табиий, моддий-хом ашёвий ресурсларга бой, халқи меҳнатсевар республикага, у 20 миллионли аҳолини эмас, балки ундан икки баравар кўп аҳолини боқа оладиган республика учун, мен бу ҳақда кўп марта айтганман, ўз мақсадига эришиш учун ташқи алоқалардан тўла фойдаланиш, жаҳон бозорига мустақил чиқиш, хорижий сармояларни жалб этиш, қўшма корхоналар тузиш, Ўзбекистон зарур деб ҳисоблаётган барча мамлакатлар билан консуллик ва дипломатик муносабатларни ўрнатиш ва истиқболда БМТнинг тўла ҳуқуқли аъзоси бўлиш зарур.

Биз учун республиканинг ички ҳаёти, энг аввало, маданияти, маорифининг ривожи, анъаналаримиз, маънавий ҳаётимиз барча жиҳатларининг ривожи ташқаридан ҳеч қандай зўравонликсиз ва аралашувсиз фақат биз томонимиздан ҳал қилиниши ҳам муҳим эди.

Учинчидан. Яна шу нарса ҳам муҳимки, Иттифоқда давлат ҳокимиятининг янги тузилмаларида, энг аввало, Олий Кенгашда Республикалар Кенгаши қатъий ва ҳал қилувчи аҳамият касб этади. Бу тенг овозга эга бўлган ва моҳияти билан янгиланган Иттифоқнинг жуда муҳим масалаларини ҳал этадиган, Иттифоқни ташкил қиладиган барча жумҳуриятларнинг вакиллигидир.

Бугун мен айтган, Иттифоқ шартномасида кўзда тутилган кўпгина масалаларни унинг имзоланишини кутиб ўтирмай амалга ошира бошлаганимизни ҳам таъкидлаш зарур.

Келинглар, сизлар билан биргаликда мустақил сиёсий йўлимизни амалга ошириш борасида кўрсатаётган куч-ғайратимиз ҳамда аниқ бир мақсадга қаратилган ишларимиздан айрим мисолларгагина тўхтаб ўтайлик. Бундай мисоллар етарли бўлиб, масалаларнинг кўпчилиги сизнинг бевосита иштирокингизда ҳал қилинмоқда. Буларнинг ҳаммаси бизники, уларни биздан ҳеч ким тортиб ололмайди.

Одамларнинг ижтимоий ҳимояланиш даражасини оширишга алоқадор кўп вазифалар ҳал қилинди. Уларнинг анчаси қонун ҳужжатлари билан мустаҳкамланди, Президент фармонлари ҳамда ҳукумат қарорларида мужассамланди. Бу ерда гап ер участкалари ажратиш, одамларни ўз ёрдамчи хўжаликлари ҳамда якка тартибдаги уй-жой қурилиши учун барча зарур нарсалар — уруғлик ва кўчатлар, бузоқ ва парранда, бинокорлик материаллари билан таъминлаш тўғрисида бормоқда. Одамлар ўз оилаларини озиқ-овқат маҳсулотлари билан таъминлашни яхшилаш билан бирга хўжаликлар билан ортиқча маҳсулотларни харид қилиш тўғрисида меҳнат битимлари тузиш имкониятига эга бўлдилар.

Ўқитувчиларнинг пенсияси, маоши, талабаларнинг стипендиялари оширилди. Бошланғич синф ўқувчилари учун бепул нонушталар ташкил этилди, ҳомиладор, кам қонли аёллар имтиёзли овқатланишлари учун имконият яратилди. Уруш қатнашчилари, ўқитувчилар яшаётган давлат ва идораларнинг уйлари шахсий мулкка топширилиши тўғрисида қарорлар қабул қилинди.

Бозор инфраструктурасини шакллантириш юзасидан ташланган дастлабки қадамлар сезиларли бўлмоқда. Республика марказий иқтисодий идоралари ислоҳ қилиниш босқичида турибди. Улар ўз фаолиятида тақсимлаш принципларидан тобора кўпроқ воз кечмоқдалар, марказнинг буйруғидан халос бўлмоқдалар ва мулк шакли ҳамда кимга тобелигидан қатъи назар, республикада жойлашган барча корхоналар ва ташкилотлар ишини мувофиқлаштиришга тобора кўпроқ аҳамият бермоқдалар. Молия-кредит соҳасида чуқур ўзгаришлар рўй берди. Ишга жойлаштириш хизмати мутлақо янги асосда қайта ташкил этилмоқда.

Кичик мулкни хусусийлаштириш соҳасида сезиларли силжишлар бўлди. Савдо, матлубот кооперацияси, маиший хизмат, маҳаллий саноат тизимида мулкчиликнинг бошқа шакллари билан бир қаторда хусусий корхоналар фаолият кўрсатмоқда, кооперативлар ва кичик корхоналар тармоғи кенгайди.

Ташқи иқтисодий фаолиятимиз анча ривожланди. Тошкент ишбилармонлар учрашуви ташқи бозордаги ишларимизни жадаллаштиришга, хорижий компаниялар, фирмалар ва банклар билан бевосита, ўзаро манфаатли алоқалар ўрнатишга туртки бўлди. У хориждаги кўплаб бизнесменлар учун Ўзбекистон мисолида истиқболли ва ишончли шерикни топиб берди. Учрашув чоғида ва ундан кейин имзоланган битимлар ва шартномалар республикамизнинг ташқи иқтисодий имконияти катта эканидан, хорижий шериклар билан мустаҳкам алоқалар ўрнатишда ўзаро манфаатдор эканидан далолат беради.

Биз буларнинг ҳаммасини мустақил равишда, етилган масалаларни ҳал этишда Иттифоқ идораларидан анча ўзган ҳолда қиляпмиз ва марказда ҳеч ким бизни бу масала юзасидан табриклагани йўқ. Аксинча, буларнинг ҳаммасини Президент Каримовнинг ўз ҳолича иш тутишидир, деб ҳисобладилар. Буларнинг ҳаммаси Иттифоқ кўрсатмаларига жавоб бермайди ёки уларга зиддир, буларнинг ҳаммаси вақти келиб тугатилади, деб айтишди.

Бунинг ажабланадиган жойи йўқ. Марказ ўтказаётган сиёсат чор Россияси ўтказган сиёсатдан кам фарқ қиларди, республикамиз хом ашё базаси бўлиб қолганди ва бундай ҳолга барча ташкилотлар, энг аввало, КПСС Марказий Комитети билан Иттифоқ раҳбар органлари асосий масала, деб қарардилар. Улар фақат бир нарсани билишарди — мазкур минтақа пахта, хом ашё билан таъминлаши керак, қолгани эса сувга чўкаётганларнинг ўз ихтиёридадир, деб ўйлашарди. Бизга кўп нарсалар ваъда қилинди. Республикамиз мамлакат пахта мустақиллиги йўлида анча қурбонлар берди. Биз, энг аввало, аҳолини гўшт, сут, бошқа озиқ-овқат маҳсулотлари билан, халқ истеъмоли моллари билан таъминлаш масалаларида қарам бўлиб қолдик. Экология тўла бузилганлиги тўғрисида гапирмай қўя қолайлик. Бу ўринда кишиларнинг заҳарланганлиги ва улар умрининг қисқарганлигини айтиб ўтиш кифоя. Бу КПСС Марказий Комитетининг партия шиори остида олиб борган сиёсати эди. Буларни тўғридан-тўғри ва ошкора айтиш керак, бу сиёсат Ўзбекистонни жар ёқасига олиб келди, уни қашшоқлаштириб юборди. Бизни ўзингизни ўзингиз боқа олмайсиз ва сизга берилаётган ҳар бир садақа учун марказга миннатдорчилик билдиришингиз керак, деб ишонтиришарди.

Келинглар, очиғини айтайлик. Съезд қарорларига ҳеч бўлмаса бирорта керакли сатр киритиш учун қанчадан-қанча қийинчиликларга дуч келинар, азоб тортиларди. XXVIII съездни олиб кўрайлик. Беш республика вакиллари Орол фожиасига доир резолюция қабул қилиниши учун қанча уринганликларини эсга олинг. Съезд жуда кўп қарорлар қабул қилди. Лекин бизнинг, айтиш мумкинки, Орол бўйидаги одамлар аслида ўлиб кетаётгани, ирсиятимиз ҳалокатга йўлиқаётгани тўғрисидаги қалб ҳайқириғимизни ҳеч ким эшитмади, пешонамиз метиндек қалин деворга бориб урилаверди.

КПСС Марказий Комитетининг менсимаслиги ва буйруқбозлиги шу даражага бориб етдики, Марказий Комитет котиби ёки вилоят комитетининг биринчи котиби ҳақида гапирмай қўя қолайлик, ҳатто обком котибини тавсия этиш учун келишиб олишга яқин-яқингача мажбур бўлиб келдик. Ким билан келишардик денг? Қандайдир сектор мудири ёки йўриқчи билан, унинг хонаси олдида қабул қилишини кутиб навбатда турардик. Барча даражадаги партия ходимларининг тақдири шу кишиларга, КПСС Марказий Комитети аппаратининг оддий амалдорларига боғлиқ бўлиб қолганди.

Могильниченко, Бессарабов ҳамда уларнинг энг фаоли Пономаревни бир эсланг. Уларнинг бу ерга келиши қандай таърифланган эди. Бу бутун бир воқеа бўлганди. Лекин улар ўзларидан яхши хотира қолдиришмади. Улар биринчи котиб хонаси эшигини чап оёғи билан очиб кирардилар. Ўшанда Пленумларда қилинган барча маърузаларни, мен шуни очиқ айтишим керакки, аввалига Пономарев, Анишчев, Огарок ва уларнинг тўдаси таҳрир қиларди, сўнг Усмонхўжаев минбарга чиқиб, тайёр ана шу нарсаларни ўқишга тушарди. У кўпинча маърузада гап нима ҳақда бораётганини билмаган ҳолда ўқирди.

Ана шу кишиларнинг хоҳиш-иродаси билан қанчадан-қанча одамларнинг, шу жумладан, коммунистларнинг, қанчадан-қанча раҳбарлар ва улар оилаларининг тақдири бузилди. Ўзбекистонни ҳеч қачон билмаган, унинг тили, маданияти, бугунги куни ва ўтмишини билмаган, умрида Ўзбекистонни кўрмаган бу одамлар унинг фақат қулларча таъзим қилишини хоҳлашарди. Шундай кишилар сиёсат юргизишарди. Юқорида ўтирганларнинг ҳаммаси уларнинг амалдорлари тайёрлаган қарорларгагина имзо чекишарди.

Фақат 1989 йилда, Ўзбекистонда, Гдлян ва Иванов «фаолиятига» қарши қаттиқ кураш авжига чиққан вақтдагина ҳушимизга келдик. Халқ ҳақоратланган эди, кўҳна маърифатга, жуда бой маданиятга, буюк меъморлар ва мутафаккирларга эга бўлган бу халқни тиз чўктиришни хоҳлардилар. Ана ўшанда, халқимиз уйғона бошлаганда тўғонлар очилиб, жилла бўлмаса ҳаддидан ошган прокурорлар ва терговчиларни тийиб қўйишга ҳаракат қилинди.

Мен Гдлян билан Ивановнинг зиммасига керагидан кўпроқ айбларни юклаётганимизга ишонаман. Улар олий даражадаги раҳбарларнинг қўлларида итоаткор қурол бўлган эдилар, холос.

Бу ишнинг бошида турган Лигачев қаерда? У шу кунгача ўзини жуда яхши ҳис қилмоқда, эсдаликлар ёзмоқда, қолганларнинг ҳаммаси ҳам дам олиб юришибди. Ўзларига ёқмайдиган барча кишилардан ана шу баҳонада ўч олиш имкониятини берадиган рўйхатларни Тошкентдан юбориб турган ва хушомадгўйларча ахборот билан таъминлаган ювиндихўрлар қаерда қолди? Бу кишиларга ҳеч қандай раҳм-шафқат бўлиши ва уларни кечириш мумкин эмас.

Хўш, КПСС Марказий Комитетида Гдлян билан Ивановни тўхтатиб қолишга ким уринди? Қанчадан-қанча хатлар, адолат сўраб ёзилган илтимосномалар... Уларни тўхтатишга ким ҳаракат қилди, ҳеч ким. Барча қишлоқлар, районлардан юборилаётган бу илтижоларда акс этган халқ қайғуси, унинг нидоларини ҳеч ким эшитмади.

Бу бизнинг кечаги кунимиз. Лекин, очиғини айтадиган бўлсак, унинг оқибатлари ҳозир ҳам сезилиб турибди. Биз бу масалаларни унута олмаймиз. Халқ буни ҳеч қачон унутмаслигига ишончим комил. Ўн йиллар ўтади, лекин халқ буни ҳеч қачон эсдан чиқармайди ва кечирмайди.

Агар олий даражадаги адолат бўлса, бу одамларнинг ҳаммаси шу ерда, Ўзбекистонда виждон суди олдида жавоб беришлари керак. Ушбу тўданинг ташкилотчиси ва илҳомчиси сифатида Лигачев ҳам жавоб бериши зарур. Ғайриқонуний қатағонларга қаршилик кўрсатиши учун иродаси ҳам, мардлиги ҳам етишмаган беқарор раҳбарлар ҳам виждон суди олдида жавобгардирлар.

Мен шу кунга қадар ҳам жаҳонгирлик руҳияти бартараф этилмаганини қатъий айтаман. Иттифоқ шартномаси устида олиб борилган иш чоғида суғурта жамғармасини тузиш тўғрисида муттасил баҳс бўлмоқда. Бу суғурта жамғармаси ҳаммани ва, энг аввало Ўрта Осиёдаги барча республикаларни теппа-тенг бошланғич шарт-шароитга қўйиш учун керакдир. Ҳозир ҳам бу масала ҳал этилгани йўқ.

Аҳир, мусбатли бюджети бўлган республикалар ҳам бирон нарсада ён босмоқчи эмас. Улар ҳали ҳам чўкаётганлар ўзларини ўзлари қутқаришлари керак, деган ақидани такрорлашда давом этмоқдалар. Яъни, биз қандоқ қашшоқ кун кечирган бўлсак, шундай аҳволда қолаверишимиз керак.

Беш республика раҳбарлари билан учрашувимиз, энг аввало, ўз олдига қандай мақсадни қўйган эди? Чунки, олти йил мобайнида ҳеч нарса қилинмади ва биз халқларимиз йўлиққан бундай аҳволга ортиқча тоқат қила олмаймиз. Биз ўз куч-ғайратимизни бирлаштиришимиз керак, шундай қилишга мажбурмиз. Курашсиз, аниқ ва равшан, мустақил сиёсатсиз ҳеч нарсага эриша олмаслигимизни такрорламоқчиман.

Вазият жуда тез ўзгармоқда. Сиёсий турмуш марказининг «марказдан» Россияга амалда ўтганидан сўнг, Украина ўз мустақиллигини эълон қилганидан сўнг, Болтиқбўйи республикаларининг давлат мустақиллигини тан олиш сари сезиларли силжиш бўлганидан сўнг биз республика суверенитети тўғрисидаги декларация принципларини ривожлантиришда янги қадамлар қўймасдан тура олмаймиз. Ўзбекистон Ички ишлар вазирлиги билан республика Давлат хавфсизлиги комитетини Ўзбекистон ихтиёрига ўтказиш, СССР Ички ишлар вазирлигининг республикада жойлашган қўшинларини Президентга бўйсундириш, ҳуқуқни муҳофаза қилиш органларини, Ички ишлар вазирлиги қўшинларини ва Туркистон ҳарбий округининг Ўзбекистонда жойлашган қисмлари ва муассасаларини партия тасарруфидан чиқариш тўғрисидаги Президент Фармони ана шу тадбирларнинг дастлабкиси бўлди. Мазкур Фармонга мувофиқ Олий Кенгаш Раёсатига Ўзбекистон мустақиллиги тўғрисидаги Қонун лойиҳасини қисқа муддат ичида ишлаб чиқиш ва яқин орада бўладиган сессияга киритиш таклиф этилди.

Бу жуда зарур тадбирлардир. Бу тадбирлар тўғри тушунилишига умид қиламиз. Бу тадбирлар одамларни уларнинг миллий мансублигига қараб бирон-бир камситилишига ҳеч қандай йўл қўймаслиги хусусида Президент сифатида сизларни яна бир марта ишонтиришни ўз бурчим деб ҳисоблайман. Республикада яшаётган барча миллатлар ва элатлар вакилларининг конституциявий ҳуқуқларини ҳимоя қилиш, уларнинг ҳақиқий тенг ҳуқуқийлигини таъминлаш, улар она тилида ўқишлари ва муомала қилишлари учун тенг имконият яратиш, миллий маданий анъаналарни сақлаш ва ривожлантириш учун ҳамма ишлар қилинади. Бизнинг сиёсатимиз фуқаролар тинчлиги ва миллий тотувлик сиёсати бўлган ва шундай бўлиб қолади.

Буларнинг ҳаммасини сизнинг эътиборингизга ҳавола қилинаётган масалаларни муҳокама қилиш чоғида ҳисобга олишингизни сўрайман.

Биринчи. Биз Марказий Комитет Бюроси билан Марказий назорат комиссияси Раёсатининг Баёнотида давлат тўнтаришига жинояткорона уринишга ўз баҳоимизни қатъиян баён этганмиз. Фавқулодда ҳолат давлат комитети деб аталмиш комитет пайдо бўлган дастлабки соатларданоқ биз ўз сиёсатимизга асосландик ва кимларнингдир қандайдир кўрсатмаларига амал қилишга эҳтиёж сезмадик. Буларнинг ҳаммаси қабул қилинган қарорлар, Ҳиндистондан қайтиб келгач, икки соат ўтгандан кейин Тошкент фаоллари билан учрашган дастлабки кунимдаёқ берган баёнотим билан тасдиқланади. Кейин ҳам биз бу ҳақда аниқ ва равшан айтдик.

Пленум биз тутган йўлни, Ўзбекистон ССР Олий Кенгаши ва Ўзбекистон ССР Президенти ҳузуридаги Вазирлар Маҳкамасининг Қорақалпоғистон, вилоятлар ва Тошкент шаҳар раҳбарлари иштирокида 19-21 август кунлари юзага келган вазият юзасидан ўтказилган қўшма мажлисининг Баёнотини қўллаб-қувватлашига ишонамиз.

Биз Пленум номидан бу вазиятда гангиб қолмаган кишиларга, сабр-тоқат, оқиллик, вазминлик кўрсатган ва турли иғволарга учмаган кишиларга, бу эса халқимизнинг кўпчилигини ташкил этади, миннатдорчилик билдиришимиз ва раҳматлар айтишимиз керак.

Иккинчи. Бир хил фикрлайдиган ва ақидапарастларнинг бу йўлини қувватлайдиган КПСС Марказий Комитети раҳбарларининг ҳам ўтмишдаги, ҳам ҳозирги вақтдаги барча ёвузликларининг, барча бузғунчиликларининг, барча жинояткорона хатти-ҳаракатларининг баҳридан тўла ўтишимиз керак. Ўзбекистон ҳамма вақт ўзига хос маданиятга, ҳамма вақт фикрловчи кишиларга эга бўлганини, энг оғир вазиятларда ҳамма вақт халқимизнинг донолигига, ақл-заковатига, саҳийлигига таянган ҳолда керакли ва тўғри қарорлар топа олганини бутун дунёга айтиш керак.

Учинчи. Биз Пленумимизда Ўзбекистон Компартияси КПСС Марказий Комитети билан ҳар қандай алоқаларни тўла тўхтатаётганини, КПССнинг барча тузилмаларидан чиқиб, унинг марказий органларидан ўз вакилларини чақириб олаётганини айтишимиз ва буни республика коммунистларининг навбатдан ташқари съездида тасдиқлатиб олишимиз керак. Биз ўз партия аъзоларини ўз қўлига тўла олаётган мустақил сиёсий ташкилот сифатида ташкил топганимизни бутун масъулият билан айтамиз.

Тўртинчи. Мен партиямизнинг навбатдан ташқари XXIII съездига тайёргарлик кўриш учун Марказий Комитет мухтор комиссияси тузилиши тўғрисидаги таклифни сизнинг муҳокамангизга қўяман.

Биз бугунги кунда КПСС-да вужудга келган вазият тоталитар давлатнинг мафкуравий асосини ташкил этган бутун бир ақидалар тизими ҳамда турли хилдаги «измлар»нинг барбод бўлганини билдиришини ва улар тоталитар тузумлар билан биргаликда тарих бўлиб қолиши кераклигини англаб етмоғимиз лозим. КПССнинг жамиятда рўй бераётган жараёнлардан шу қадар орқада қолиши, аллақачон етилган ислоҳ қилиш жараёнининг консерватив кучлар томонидан тўхтатиб қўйилиши унинг амалда парчаланиб кетишига олиб келди.

Бундан тўғри сабоқ чиқариб олиш керак. Мафкурамизни, дастурий мақсадларимизни, партия тузилмаларини, унинг жамиятдаги фаолияти шакллари ва услубларини тубдан қайта кўриб чиқиш, Дастуримиз ҳамда Уставимизга тегишли ўзгартишлар киритиш, биз съездда қабул қиладиган дастурий ҳужжатларга мувофиқ партия номини ўзгартиш тўғрисидаги масалани қўйишимиз зарур. Агар буни қилмасак, КПССга ўхшаб бир чеккага чиқиб қоламиз.

Пленумимиздан сўнг бугун биз қабул қиладиган қарорларга мувофиқ ана шу ва бошқа масалалар бўйича барча коммунистлар, республика халқи билан яхшилаб маслаҳатлашиб олсак тўғри бўлади, деб ўйлайман.

Биз бир ёқадан бош чиқарган ҳолдагина тўғри сиёсий йўлни ишлаб чиқа олишимизга аминмиз. Бугунги кунда коммунистлар саросимага тушмай, иғволарга учмай партиямизни демократик йўл билан чуқур ислоҳ этиш учун барча ишларни қилишлари керак, деб ҳисоблаймиз. Бизда меҳнаткашлар ва бутун аҳолининг кенг ҳамда мустаҳкам қўллаб-қувватлашига таяниб, олижаноб мақсадларимизга эришиш йўлини — инсон ҳуқуқлари, ижтимоий адолатни таъминлаш, республикамизда истиқомат қилаётган барча миллатлар ва элатларнинг яшаши учун муносиб шарт-шароит яратиш, уларнинг маънавийлик, инсонпарварлик асосида ахлоқий жиҳатдан янгиланишини таъминлаш йўлини бундан кейин ҳам изчил ва оғишмай амалга ошириш борасида барча зарур шарт-шароитлар мавжуд.

БИЗНИНГ НУҚТАИ НАЗАРИМИЗ— ҲАЛОЛ ВА ОШКОРА

СССР Олий Кенгаши сессиясида Ўзбекистон ССР Олий Кенгаши раиси Ш. М. ЙЎЛДОШЕВ нутқи

Ҳурматли халқ депутатлари!

Тоталитар империя амалда барҳам топди. Бугун ўзига доғ туширган, бадном бўлган, қатъий марказлаштирилган унитар давлатга қайтиш йўли йўқлиги ва бўлмаслиги ҳар кимга ҳам яққол аён. Бунинг учун бу ерда россияликлар, айниқса, москваликлар билан ленинградликлар шаънига кўпгина нотиқлар айтиб ўтган миннатдорчилик сўзлари уларнинг фуқаролик мардликлари, демократик ғояларга садоқатлари биз ҳаммамиз чин юракдан билдираётган эътирофимизда ифодадир.

Сизларнинг кўпчилигингизга маълумки, айни Ўзбекистон, қолаверса, Ўрта Осиёнинг бошқа республикалари тоталитар тартибдан айниқса кўп жафо кўрди ва кўп нарса йўқотди, мамлакатнинг хом ашё етиштириб берадиган бўлагига айланиб қолди. Бу ҳол баъзи бировларга аллакимларнинг аллақандай боқимандаси деб оғиз кўпиртиришига туртки бўлди. Ўзбекистон халқлари меҳнатсевар эканлигига ва бой ресурсларга эга эканлигига қарамай энг оддий иқтисодий ва ижтимоий кафолатлардан маҳрум бўлиб қолдилар.

Марказнинг «доно» раҳбарлиги остида «нурли истиқбол» қуриш якунлари ана шундай бўлди. Республика ҳокимияти олий идораларининг раҳбарлари хонанишин амалдорларнинг кўрсатмаларини бажаришга мажбур бўлдилар. КПСС Марказий Комитетининг аксарияти республикани амалда мутлақо билмайдиган, бу минтақанинг ўзига хос хусусиятларини, халқнинг тарихий меросини тушуниб етмайдиган, ишни бу ерда тарих гўё бор-йўғи 70 йил муқаддам бошланган ва ўлкамизнинг келажаги улар учун мутлақо фарқсиз бўлган масъул ходимлари билан бўладиган учрашувлардан безиллаб турардилар.

Айни шунинг учун ҳам республикамизда кимнинг тарафида бўлиш керак деган муаммо туғилмади. Ҳамма машъум фавқулодда ҳолат давлат комитети тарихан боши берк кўчага, хўрлик келтирувчи ўтмишга олиб борадиган йўл эканлигини аниқ тасаввур этарди. Ҳар қандай ҳолда ҳам қатъий интизом, тартиб ва уюшқоқлик асосида демократик ўзгаришларни давом эттиришгина омон қолишимиз учун чинакам имконият яратиб беради, эртанги кунга йўл очади.

Ўзбекистон Президенти ўртоқ И. А. Каримов ва республиканинг бошқа раҳбарлари Ҳиндистон сафаридан қайтганлари ҳамон, 19 август кечқурун Тошкент шаҳрининг фаоллари билан учрашиб, қатъий равишда ўз нуқтаи назаримизни айтдилар: биз Марказдан кимнингдир бўлмасин қонунга хилоф кўрсатмаларини бажариш мумкин эмас, деб ҳисобладик.

Эртаси куни, яъни 20 августда Ўзбекистон ССР Олий Кенгаши Раёсати ва Ўзбекистон ССР Президенти ҳузуридаги Вазирлар Маҳкамасининг Қорақалпоғистон республикаси ва вилоятлар раҳбарлари иштирокида ўтказилган қўшма мажлисида мустақилликка эришиш йўлимиз ўзгармас эканлигини тасдиқловчи баёнот қабул қилинди. Республика раҳбарларининг ана шу кунлардаги барча амалий қадамлари Ўзбекистон ССР Конституцияси ва қонунлари, шунингдек, СССР Конституцияси ва қонунлари асосида амалга оширилди.

Бундан ташқари, республика аҳолисига 20 августдаги мурожаатда Президент очиқдан-очиқ айтдики, турли ижтимоий сиёсий гуруҳлар ўртасидаги ихтилофларни ҳал этиш учун куч ишлатиш, энг аввало ҳарбий куч ишлатишга қаршимиз. Президентнинг фармони билан фавқулодда ҳолат комитетининг ғайриконституциявий ҳуқуққа қарши қарорлари ва бошқа кўрсатмалари ноқонуний деб эълон қилинди. Бизнинг позициямиз ҳалол ва ошкора бўлди, деб ҳисоблаймиз. Биз халқдан ҳеч нарсани яширмадик ва сиёсий иғвогарликларга учмаганлиги, сабр-бардошли бўлганлиги, мулоҳаза билан иш тутганлиги ва аниқ меҳнат маромини сақлаганлиги учун ундан миннатдормиз.

Тўғри, коммунистик ёшлар уюшмасидан депутат Охунов, у бу ерда моҳият эътибори билан олганда Ўзбекистон сайловчиларининг биронтасининг ҳам номидан вакиллик қилолмайди, негадир кейинги вақтларда ўз жонажон республикасининг демократик асосда ва қонунан сайлаб қўйилган раҳбарлари шаънига иғво ҳамда буюртма асосидаги уйдирмалар ёғдиришга ихтисослашишга аҳд қилган, Ўзбекистондаги ҳақиқий аҳволдан бехабар, чунки шу кунларда у бу ерда эмасди, оммавий ахборот воситаларининг маълумотлари эса, ўзингиз биласиз, чекланганлир.

Республиканинг истиқболи, қайси миллатга мансуб эканлигидан, дини ва ижтимоий келиб чиқишидан қатъи назар, ҳар бир аҳолининг фаровонлиги ва эртанги кунга ишончи биз учун энг муҳимидир. Ҳар қанақа чиқимдан қочмасликка тайёр турган олий мақсадимиз шу. Фуқароларнинг тинчлиги, миллий тотувлик, тўла иқтисодий эркинлик шароитида қаттиқ тартиб-интизом ва энг муҳими бундай сиёсатни халқ қўллаб-қувватлаётганлиги республика ана шу мақсадлар сари шаҳдам боришига имкон беради, деб ўйлайман.

Ана шу оғир, таҳликали кунларда Ўзбекистон бошқа республикалар олдида олган мажбуриятларига мувофиқ шартнома асосида ўз маҳсулотларини барқарор етказиб беришни таъминлаётганлигини эслатиб ўтиш зиён қилмайди, ўртоқлар.

Мен биргина мақсадни кўзлаб, август воқеаларидангина эмас, балки умуман фожиали ўтмишимиздан сабоқ чиқариб олиш зарурлигига эътиборларингизни яна бир бор қаратиш учунгина бу фактларга бир мунча муфассалроқ тўхталган бўлсам эҳтимол. Ана шу асосда, депутат Собчак жуда тўғри даъват этганидек, ҳис-ҳаяжонларга берилмай вазминлик билан, даврнинг тарихий масъулиятини инобатга олган ҳолда истиқболимиз масаласини ҳал этиш лозим.

Эртанги кунни биз қандай тасаввур этамиз? Бошқа республикаларнинг вакиллари бу ерда айтиб ўтган кўпгина таклифларга қўшиламиз. Уларни такрорлаб ўтирмай, назаримизда, баҳс-мунозара юритилаётган бир қанча муҳим масалаларни таъкидлаб кўрсатишни истардим.

Биринчидан. Биз мустақил давлатлар Иттифоқини сақлаб қолиш зарурлиги тўғрисидаги ўз нуқтаи назаримиз ўзгармас эканлигини яна бир карра таъкидлаймиз. 94 фоизи Ўзбекистоннинг янгиланган Иттифоққа киришини ёқлаб овоз берган кўпмиллатли республика аҳолисининг хоҳиш-иродаси ана шундай.

Иккинчидан. Бизнинг иттифоқимиз эндиликда чинакам тенг ҳуқуқлилар иттифоқи бўлиши, у ҳеч бир ҳолда республикаларнинг суверен ҳуқуқларини камситмаслиги керак. Республика Президенти ИИВ ва ДҲК органларини Ўзбекистон ССР-нинг ихтиёрига ўтказиш ҳақида, шунингдек бу органларни, Туркистон ҳарбий округи қисмларини, республикада жойлаштирилган ички қўшинларни ва адлия органларини партиядан ҳоли қилиш ҳақида фармон чиқарди. Яқин кунларда, Ўзбекистон ССР Олий Кенгашининг навбатдан ташқари сессиясида Ўзбекистоннинг давлат мустақиллиги тўғрисидаги қонун лойиҳаси кўриб чиқилади. Афтидан, СССР халқ депутатларининг навбатдан ташқари съездини тайёрлаш чоғида кун тартибида фақат бизнинг республикамиз эмас, балки бошқа республикаларнинг ҳам ана шундай қонун ҳужжатларини эътироф этишни назарда тутиш керак бўлади. Шундай қилинса, сиз билан бизни, одамларни тўлқинлантириб турган кўпгина масалалар олиб ташланган бўлур эди. Шу билан бир қаторда биз батамом ажралиб, барча иттифоқ органларини тугатиш, ҳар бир республикада ўз армиясини тузиш ва шунга ўхшаш таклифларни мутлақо қабул қилмаймиз. Бундай таклифлар аслини олганда бизлар ҳаммамиз пировардида ўз миллий хонадонларимизга тарқалиб кетишимизга қаратилгандир. Бундай қилиб бўлмаса ҳам керак? Масалан, Ўзбекистон том маънода Қозоғистон, Тожикистон, Қирғизистон, Туркманистон билан ҳудуди, манфаатлари, минглаб йиллик хилма-хил алоқалари орқали чамбарчас боғланиб кетган. Бинобарин, улар ўртасида чегара ўрнатиш — тирик жонни ўлдириш билан тенг. Бутун Иттифоқнинг ягона мудофаа системасини, умумий чегараларимизни, умумий иқтисодий майдонимизни сақлаб қолиш — бу янги ижтимоий ларзалардан муҳофаза қилиш имконигина бўлиб қолмай, балки сифат жиҳатидан янги даражага кўтарилган бўлажак ҳамкорликка асос солиш имкони ҳамдир.

Учинчидан. Ўртоқлар, Иттифоқ шартномасини мумкин қадар тезроқ имзолаш керак. Албатта, 20 августда имзолаш режалаштирилган шартнома лойиҳасини ҳозир анча ўзгартириш талаб қилинади. Аввало республикалар Марказга берадиган ваколатларни анча чеклаш ва республикаларнинг сиёсий ва иқтисодий суверенитети, уларнинг давлат мустақиллиги амалда ҳимоя қилинишини таъминлайдиган кафолатлар комплексини яратиш керак. Аслини олганда, фитначиларнинг нияти республикаларнинг, улар президентларининг мустақил сиёсатига қарши қаратилган эди. Фитнанинг асосий зарбаси Россия раҳбариятига қарши қаратилганлиги тасодифий эмас.

Тўртинчидан. Албатта, аниқ айбдорлар жавобгарликка тортилиши керак ва бу ҳол эҳтимол тарих ғилдирагини орқага буриб юборишга умид боғлаётган барча кишиларга сабоқ бўлмоғи лозим. Лекин покланиш жараёни бошқача фикрлайдиган барча кишиларни асоссиз, қутуриб таъқиб қилишга айланиб кетишига асло йўл қўйиб бўлмайди. Бундай қилиш нималарга олиб келишини биз ўз тарихимиздан биламиз. Россияда бир гап бор: ўрта асрларда бўлган «ёвузларни овлашдан», шахсий ўч олишдан, тор гуруҳнинг даъволарини ноҳақ усуллар билан қондиришга уринишлардан худо асрасин. Бундан ташқари, биз шу йўлга тойиб кетсак, демократиялаш жараёнининг ўзини жиддий суратда обрўсизлантириб қўямиз, ҳуқуқий давлатнинг эндигина ниш урган куртакларини ўз қўлимиз билан эзиб ташлаган бўламиз.

Минг афсуски, биз яқин орада мамлакат раҳбарлари орасида ўз жонига қасд қилганлар сони жиҳатидан дунёда биринчиликни олсак керак. Бу ҳақда сўзга чиққан ўртоқлар айтишди. Бу ҳол уларнинг яқин кишилари учунгина эмас, балки барча соғлом кишилар учун ҳам фожиадир. Коммунистик партия ҳақида гапирадиган бўлсак, унинг принципсиз, қўрқоқ марказий раҳбарларининг юз минглаб ҳалол, мамлакат ва халқлар тақдири учун чинакам қайғурадиган коммунистларга ҳеч бир алоқаси йўқ.

Ўртоқлар, сўзимнинг охирида шуни айтмоқчиманки, кеча бу ерда Олий Кенгаш, унинг ҳақиқий ҳаётдан узилиб қолган ва ўзларини республикаларнинг парламентларига қарама-қарши қўйиб, «қонунлар уруши»ни келтириб чиқарган ва шу тариқа сиёсий фитначиларга қулай шароит яратиб берган раҳбарлари асосли суратда танқид қилинди. Бироқ Олий Кенгашни тарқатиб юбориш ҳақида гапиришга ҳали эрта бўлса керак. У Иттифоқ шартномаси имзолангунга қадар ва унинг асосида янги парламент, бошқа иттифоқ органлари тузилгунга қадар ўз вазифаларини бажариб туриши керак.

Хуллас, ҳурматли депутатлар, агар биз амалий ижобий, такрор айтаман, ижобий ишлар билан шуғулланмасак, бузилиб кетган хўжалик алоқаларимизни йўлга қўймасак, мамлакат давлат ҳокимиятининг олий органи парчаланиб кетишига йўл қўйсак, очарчилик ва қаҳратон қиш ҳақиқатга айланиб қолади.

Минг бир касб

ЯХШИ ЕТАР МУРОДГА

ЎШАНДА ўриклар оппоқ бўлиб гуллаган пайт эди. Ўрта мактабда имтиҳонга тайёргарлик кўраётган бир гуруҳ лобар қизлар орасида Муҳайёхон ўзининг камгаплиги, шоирона хаёлпарастлиги туфайли дугоналаридан ажралиб турар эди. Кимдир унинг хаёлини бўлди.

— Муҳайёхон, нималарни ўйлаяпсан?

— Кошкийди, муҳандис бўлсам. Ягона мақсадим шу.

Дугоналар бир-бирларига маъноли қараб қўйдилар. Яхши етар муродга деганларидек, Муҳайёхон Мадарова Тошкент политехника олийгоҳида муҳандислик касбини эгаллади. Ҳозирги кунда у барча турдаги шаҳар пассажир транспортлари ишини ривожлантириш ва мувофиқлаштириш бошқармасида муҳандис-иқтисодчи.

Она шаҳримиз Тошкент кун сайин ҳам энига, ҳам бўйига кенгайиб боряпти. Ҳар куни 10 та автобус манзилгоҳидан 1263 та автобус ва 6 та такси паркидан 1270 та енгил машина аҳолига юксак маданий хизмат кўрсатиб келяпти. Муҳайёхон ана шу транспортларда йўловчилар узоғини яқин қилиш ҳаракатини ҳам назорат, ҳам кузатиб борадиган муҳандис-иқтисодчи сифатида жамоа ишончини сидқидилдан уддалаб келяпти.

Умидбек ИБРОҲИМОВ.

СУРАТДА: муҳандис Муҳайёхон Мадарова иш устида.

Муаллиф сурати.

Шаҳар хотин-қизлар комитети фаолиятидан

Эндиликда хотин-қизларга бўлган эътибор бир мунча ошиб, улар меҳнатининг қадр-қиммати ҳам ортиб бораяпти. Эндиликда аёл дардини тинглайдиган, унинг қувонч ва шодликларига шерик, муаммоларини ҳал эта оладиган ташкилот бор. У ҳам бўлса — шаҳар хотин-қизлар комитети.

Бу комитет тузилиши билан шаҳримиз аёллари ўзларига яқин бир дардкаш, тоғдек таянчни топгандек бўлишди.

Шаҳримиз хотин-қизлари комитетининг ўз олдига қўйган мақсад ва вазифалари нималардан иборат! Мухбиримиз шу савол билан Тошкент шаҳар хотин-қизлар комитети раисининг ўринбосари Муборак Юнусхўжаевага мурожаат этди.

ҚУВОНЧ ВА ТАШВИШГА ШЕРИК

— Бозор иқтисодиётига ўтиш муносабати билан Тошкент шаҳар хотин-қизлар кенгашининг комитетга айлантирилганига ҳали кўп вақт бўлгани йўқ. Шунга қарамай, комитет бугунги кунга қадар анча шаклланиб, шаҳар хотин-қизлари ичида эътибор қозониб бормоқда. Бунда айниқса, комитетнинг хотин-қизлар ўртасида олиб бораётган мафкуравий ишлари ҳамда комитет раёсати аъзолари томонидан ўтказилаётган тадбирлар муҳим омил бўлмоқда.

Шаҳар хотин-қизлар комитетининг ўз олдига қўйган мақсади аёллар дардига малҳам бўлиш, хотин-қизлар фаоллигини ошириш, оилада аёл ролини, унинг мавқеини кўтариш ва шаҳар хотин-қизларини ижтимоий ҳимоялашдан иборат. Ўтмиш тарихимиз билан яқиндан танишиш, маънавий қадриятларимизни, миллий урф-одатларимизни қайта тиклаш мақсадида биз дастлабки ишни қадимий Наврўз байрамидан бошладик. Сўнгра, шаҳримизнинг турли ташкилот ва муассасаларида, олий ўқув юртларида буюк бобокалонимиз Алишер Навоийнинг 550 йиллиги муносабати билан учрашув кечалари, «Навоий илм-фан ҳомийси», «Навоий ижодида аёллар мадҳи» каби мавзуларда шаҳримизнинг етакчи олимлари, фан номзодлари маърузалар қилишди.

Бундан ташқари, комитетимиз ташаббуси билан «Аёл қалби», «Аёл, давр, замон», «Қиз бола ҳаёси билан гўзал» каби ўтказилган бир қатор учрашувлар ҳам бевосита хотин-қизларимизнинг бугунги муаммоларига, давримизнинг ижтимоий масалаларига бағишланди.

— Муборак опа, юқорида сиз хотин-қизлар билан бўлаётган деярли барча учрашувларда Навоий ижодига, унинг бой адабий меросига мурожаат этаётганингиз ҳақида тўхталдингиз, бунинг сабаби Ҳазрати Навоийнинг 550 йиллик тўйи бўлса керак!

— Ҳа, шубҳасиз, шеъриятимизнинг султони ҳазрати Мир Алишер Навоий маърасига қизғин ҳозирлик кўрилмоқда. Жумладан, бизнинг комитетимиз ҳам Навоий яратган бой ижодий хазинага тез-тез мурожаат этаяпти. Бинобарин, мен шахсан ўзим тарихчи сифатида Навоий ижодини чуқур ўрганганим учун ҳам бу мавзу менинг ҳамиша севиб мурожаат этадиган мавзуимдир. Шу билан бирга хотин-қизлар тавсифи Навоий ижодида алоҳида ўрин тутади. Улуғ бобокалонимиз аёлларга юксак баҳо бергани, айниқса, аёлнинг фарзанд тарбияси бобидаги ролига алоҳида тўхталган.

Ҳа, дарвоқе, шаҳар хотин-қизлар комитетининг иш режасида уззукун иш билан банд бўлган аёлнинг оила ва жамиятдаги ўрни ҳамда бола тарбияси бобидаги роли, аёллар иш вақтининг қисқариши каби муаммоли масалалар ҳам бор.

Яқинда шаҳримизнинг «Тўқимачи» маҳалласида бўлиб ўтган учрашув кечаси ҳам ана шу мавзуга бағишланди. Бола тарбияси муаммоларига бағишланган бу учрашув «Тарбия — хонадондан бошланади» деб номланди. Учрашувда Тошкент Давлат тиббиёт илмгоҳининг катта ўқитувчиси Азиза Алимова иштирок этиб, йиғилганларга аёллар гигиенаси, ички касалликлар ҳамда бола тарбиясида тозалик гигиенаси қоидаларига риоя қилиш масалалари юзасидан маъруза қилди.

Учрашувда иштирок этган иқтисод фанлари номзоди, Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг иқтисод илмгоҳи катта илмий ходими Матлуба Юнусхўжаева бозор иқтисодиётига ўтиш йўллари ҳақида батафсил сўзлаб берди.

Шундан сўнг, учрашувда маҳалла хотин-қизлари номидан сўзга чиққан кўп болали она, маҳалла хотин-қизлар кенгаши раисининг муовини Ёқутхон ая ўз хонадонларида очган кичик корхона ҳақида гапириб берди.

Ташаббуснинг қаноти бор, деганларидек ушбу маҳаллада бошланган ибратли ва хайрли ташаббус тезда ўз издошларини топиб, шаҳримизнинг бошқа маҳаллаларида ҳам кенг қулоч ёйса, айни муддао бўларди. Зеро, бугунги бозор иқтисодиёти шароитида ҳам кичик корхона ва ширкатлар фаолиятини кенгайтириш давр талабига айланиб бормоқда.

Шаҳар хотин-қизлар комитети ҳам бу борада ижобий фаолият кўрсатмоқда.

Зулфия ДЎСМУҲАМЕДОВА.

ЎЗИМИЗНИНГ ҲОЖИЯ

ҲОЖИНИСАНИ биласизми, у аёл бизнинг 22-поликлиникамизда 20 йилдан бери участка ҳамшираси бўлиб ишлайди. Ўзи жуда ҳам сезгир ва меҳрибон, дардингизга малҳам бўлади. Шунинг учун ҳаммамиз уни ҳурмат қилиб «Ўзимизнинг Ҳожия», деб атаймиз. Қорачадан келган, истараси иссиқ, ёқимтойгина бу аёл ҳалол меҳнати, эзгу ишлари туфайли шон-шуҳрат топаётган тиббиёт ходимасидир.

Қаҳрамон она Муборак опа Мансурова Ҳожия ҳақида шундай дейди:

— Бир куни тўсатдан мазам қочиб қолди, адаси 03-га телефон қилдилар. 10—15 дақиқаларда «тез ёрдам» машинаси етиб келиб, қон босимимни ўлчаб кўрди. Томир уришини санади, бир неча дориларнинг аралашмасидан томир орқали укол қилиш лозимлигини айтди. 45—50 ёшлардаги ҳамшира аёл бир неча марта уриниб кўрди, лекин томиримни топиб укол қила олмади. Шу пайт кўчамиздан ўтиб кетаётган Ҳожия «тез ёрдам» машинасини кўриб: «Тинчликми ўзи», деб уйимизга кириб келди. Аҳволни сезгач, секингина: «Опажон, менга беринг-чи, мен ҳаракат қилиб кўрай», деди-ю, шприцни олиб бир зумда томиримни топиб укол қилди. Шундан кейин ўзимни бардам сеза бошладим. «Хавотирли жойи йўқ, ўзимиз қараб турамиз», деб «тез ёрдам» машинасини қайтариб юборди. Омон бўлсин, қўли жуда енгил-да.

Шу аёлнинг фариштаси бордай. Уйга кириб келиши билан касалинг ҳам қочиб кетади.

— Ҳожиянинг ўзи эмас, ширин сўзлари даволайди,— дейди Улуғ Ватан урушининг II гуруҳ ногирони Ғулом ака Камолов. — Ўзига ҳам, касалга ҳам талабчан, ҳар бир уйда доимо уй дори қутиси бўлсин, дейди. Бутунлай соғайиб кетгунингча аҳволингдан хабар олиб туради. Инсонларга жуда ҳам фидойи.

Ҳожиниса Зокировага шундай савол билан мурожаат этдим:

— Бунинг сабаби нимада деб ўйлайсиз?

— Менимча, виждон билан хизмат қилишда, энг асосийси инсонларни сева билиш керак. Шунчалик обрў-эътибор топишимга, қолаверса доктор Дора Аркадьевна Аронова сабабчи. Чунки у киши менинг яқин дўстим ва устозимдир. Билмаган нарсаларимни ўргатади. Дора опам билан поликлиниканинг 11-участкасида ишлаймиз. Участкада ҳаммаси бўлиб 3000—4000 аҳоли яшайди. Мақсадим —инсонлар доим соғ-саломат бўлишсин.

Шомаҳмуд ШОБИЛОЛОВ.

УЙ-РЎЗҒОР ТАШВИШИДА

⊙ Қайнатиб пиширилган (яхна) гўшт мазали ва ширадор бўлсин десангиз, гўштни қайнаб турган сувга солинг. Бу ҳолда гўштнинг мазаси камроқ чиқади.

⊙ Гўштли шўрванинг тиниқлиги унинг асосий сифатларидан ҳисобланади. Шўрва иситилаётганида ҳам тиниқлигича қолиши учун паст оловда иситиш ва қайнаб чиқиши биланоқ оловдан олиш керак. Шўрвани иситганда сирланган идиш ёки қозон қопқоғининг бир четини буғ чиқиб кета оладиган даражада очиқ қолдириш керак, шунда шўрва хира тортмайди.

⊙ Музлаган гўштни муздан тушириш учун сирланган идишга солиб, одатдаги уй об-ҳавосида сақланг, аммо илиқ жойга қўйманг, устидан сув қуйманг. Акс ҳолда мазаси кетади ва тўйимлилиги йўқолади.

⊙ Янги сўйилган, сифатли гўштда микроблар жуда кўп бўлади. Шунинг учун ҳам гўшт бошқа озиқ-овқат маҳсулотларига бевосита тегиб турмасин.

⊙ Гўштли суюқ овқатни қанча қайнатиш гўштнинг умумий миқдорига эмас, балки гўшт бўлакларининг катта-кичиклигига ва гўшт тўқималарининг тузилиш хусусиятларига боғлиқ. Майда тўғралган гўшт тез пишади.

⊙ Хом гўштни совуққа қўйишдан олдин ўралган қоғозини олиб ташланг, сўнгра гўштни сопол ёки сирланган идишга солиб, устига қоғоз ёки дока ёпиб қўйинг.

⊙ Суюқ овқат (шўрва) қилаётганда гўшт ва суяклар совуқ сувга солинса, шўрва мазали бўлади. Гўшт солинган шўрва тез қайнай бошлаши учун оловни баландроқ қилиш лозим. Кейин олов пасайтирилиб, шўрва милтиратиб қайнатилади.

Наргиза АБДУРАҲМОНОВА тайёрлаган.

Гулдай кулган чеҳраси ойлар,
Боққан чоғи хаёлни бойлар.

Ғард қўнмасин дилларингизга,
Гуллар унсин йўлларингизда.

Рустам Шарипов сурат-лавҳаси.

Болалар сўзлаганда

УЛАР ЯХШИЛАР

Икки болакай баҳслашарди:

— Мен тиш докторини жуда ёмон кўраман.

— Нега?

— У-чи, нуқул машинаси билан ғириллатиб тишимни баттар оғритади.

— Ҳа, эсимга тушди, сенинг ойинг ҳам тиш доктори-а?

— Ҳа, улар жудаям яхшилар, ҳеч ҳам ғириллатмайдилар, фақат омбир билан тишингни суғуриб оладилар, холос.

АЯШ

— Қудратжон ўғлим, нега мен берган ёнғоқларнинг ярмини укангга бермай, ҳаммасини ўзинг еб қўйдинг? — деб сўради онаси Қудратдан.

— Ёнғоқ чақмоқчи бўлиб, қўлини тошга уриб олмасин, деб аядим ойи.

ТУРШАК ДАРАХТИ

Туршак еб ўтирган тўрт ёшли Жасурбек онасидан сўради:

— Ойижон, туршак қанақа дарахтда пишади?

ҲОЗИРЖАВОБЛИК

Кичкинтой Ғани йиғламсираб акасидан нолиди:

— Мен сизга музқаймоғимни фақат кўриш учун берган эдим-ку...

— Музқаймоқни томоша қилиб туриб бўлмайди, уни тезгина еб олиш керак, биласанку, бўлмаса эриб оқиб кетади, — деди акаси ҳозиржавоблик билан.

АЙЁР САРТАРОШ

Онаси билан дадаси беш ёшли Баҳодирни сартарошхонага олиб боришни бир-бирига буюриша бошлашди. Буни кузатиб турган ўғил деди:

— Дада, яхшиси ўзингиз олиб бора қолинг, сиз сартарош тоғани билмайсиз, хўрозқанд бериб алдаб ойимнинг сочларини ҳам олиб қўяди.

Фозилжон ОРИПОВ.

ИККИ ГУЛ

БОҒДА атиргуллар шундай чаманки, кўз тушса баҳри-дилинг очилади, боқиб-боқиб тўймайсан.

Моҳира гул узгиси келди. Қай бирини узиб олай деса, бир-биридан чиройли-я!

Раҳмдиллик!.. «Йўқ! У ҳам яшасин!» дейди кўнглида.

Гулларни эркалаб, силаб, тўйиб-тўйиб ҳидлайди у. Гўзаллик шундай яратилганки, таърифлашга тил ожиз. Боғбон бобо хаёлидан ўтади: «Қани, бир думалаб йигирма ёшлик бўлиб қолса! Эҳ!»

Боғбон бобо қизга деди:

— Қизим, ўзинг гулсан-у, гулни узаман дейсан, майли, хоҳлаганингни уза қол, аммо кўнглинг сўлмасин. Бахтли бўл, гулдек юзингда бир умр нур ёғилиб турсин!

Гўё гул қизга, қиз гулга ўхшайди, ҳеч ажратиб бўлмайди.

Анвар МИРЗАЕВ.

Илтимосингизга кўра

ПУННАМ ДХИЛЛОН

ПУННАМНИНГ кино оламига кириб келиши жуда ҳам антиқа кечган. Эндигина мактабни тугатиб, яйловда отасига кўмаклашиб юрган қиз, «Ҳиндустан таймс» рўзномасида бир эълонга кўзи тушиб қолди. Унда айтилишича, Бомбай шаҳрида ўтказилажак гўзаллар танловига хоҳловчилар қатнашиши мумкин эди. Эълонни қизиқиб ўқиган қизда танловда қатнашиш истаги туғилади ва дарҳол ўз тасвирини юборади. Кўп ўтмай Пуннам йўллаган хатига жавобан таклифнома олади. Шу тариқа қиз Бомбай шаҳрида ўтказилаётган танловга барча хоҳловчилар қаторида қатнашиб, ғолибликни қўлга киритади. Омаднинг келиши инсон бахтининг дебочасидир. Дарҳақиқат, оддий чўпон қизига бахт чинакамига кулиб боққанди. Танловга тасодифан ташриф буюрган кинорежиссёр Манмохон Кришнанинг назари танлов ғолибига тушиб, уни ўзи суратга олажак «Нури» фильмига бош қаҳрамон ролига таклиф этади.

Кинода илк бор суратга тушган бош қаҳрамон қиёфасини қиёмига етказиб талқин этган Пуннамнинг бу мелодрамада ўз ролини Ҳиндистоннинг етакчи кино юлдузларига тақлидий ёндошиб ижро этганлиги аввало режиссёрни қолаверса, барча киномухлисларини лол қолдирди. «Нури» картинаси (1981 йил) аввало Ҳиндистон штатлари экранларида, ундан сўнг 1984 — 86 йиллар Тошкент шаҳри кинотеатрларида намойиш этилди. Хуллас, барча киноюлдузлар каби Пуннам Дхиллон қизининг ҳам кинодаги истиқболи, мазкур фильм шуҳрат қозониши туфайли режисёрлар, мухлислар назарига тушиши билан бошланди. Кўп ўтмай у кинорежиссёр Ромеш Талварнинг «Қайтиш» (мамлакатимизда бу фильм «Хаёлий бахт» номи билан намойиш этилган) фильмида етакчи роллардан бирини ижро этди. 1982 йили режиссёр С. Сархидининг «Тери қасам» («Сенинг ваъдаларинг») фильмида ва Ҳиндистоннинг марҳум Раж Капур, шунингдек, Ш. Бенегал, Музаффар Али, Бапу, Сатьен Бос, Носир Ҳусейн, Туру Датт, Санжай Хан сингари истеъдодли кинорежиссёрларининг қатор фильмларида ранг-баранг ролларда иштирок этди. 1983 йили «Ўзбекфильм» ҳамда Ҳиндистоннинг «ИГЛфильмз» студияларининг режиссёрлари Л. Файзиев ва У. Меҳралар томонидан, Ж. Сидқи, Ў. Умарбековлар сценарийлари асосида яратилган «Муҳаббат афсонаси» фильмидаги Сония қиёфаси ёш актриса ижодининг айни гуллаган даврига тўғри келди. Қаҳрамон қиёфасини ярата билиши эса унга катта шуҳрат келтирди. Ҳинд кинорежиссёри Умеш Меҳра мазкур картина ҳақида тўлқинланиб шундай деганди:

— Картинамизга ҳинд қизи—Сония ва ўзбек йигити Иззат ўртасидаги муҳаббат ҳақидаги афсона асос қилиб олинган. Афсонани халқ яратади. Шундай экан, унда халқнинг орзу-истаклари ўз аксини топади. Биз мурожаат қилган бу афсонада барча халқларга хос бўлган тинчлик, дўстлик, юксак муҳаббат каби умуминсоний ғоялар ўз ифодасини топган...

Мана 11 йилдирки, Пуннам Дхиллон қизи ҳинд киносида турли характердаги қиёфаларни яратиб келмоқда. П. Дхиллонни иттифоқ киномухлислари мамлакатимизга «экспорт» қилинган «Нури», «Хаёлий бахт», «Қайтиш», «Бегона», «Сенинг ваъдаларинг», «Гувоҳ» ҳамда 1988 йилги Тошкент — Х Халқаро киноанжуманида намойиш этилган «Сансар» фильмлари орқали танийдилар. Актрисанинг ўтган йиллар мобайнида суратга тушиб улгурган картиналари беҳисоб. Булар орасида айниқса тижорат фильмларидаги яратган қиёфалари эътиборга сазовордир. Афсуски, Иттифоқимиздаги «Совэкспортфильм» ижодий уюшмаси актриса талқинида ҳар бир кинонусхани сотиб олиш имкониятига эга эмас. П. Дхиллон бугунги кунда ҳинд кинематографчилари томонидан яратилаётган бир қатор янги картиналарда суратга тушмоқда.

Суҳбатилла НОРХУЖАЕВ.

КИМ БЎЛСАМ ЭКАН?

Ўзбекистон ССР Савдо вазирлигининг
ЖУМҲУРИЯТ ҲУНАР-ТЕХНИКА БИЛИМ ЮРТИ

ЎҚУВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

ЎҚИШ 1991 ЙИЛ 1 СЕНТЯБРДАН БОШЛАНАДИ.
САВДО БИЛИМ ЮРТИ ЮҚОРИ МАЛАКАЛИ СОТУВЧИ ВА КОНТРОЛЕР-КАССИРЛАРНИ ИККИ ЙЎНАЛИШДА ТАЙЁРЛАЙДИ:

Боққоллик, кондитерлик, гастрономия, гўшт-балиқ ва сут маҳсулотлари бўйича:

Газлама, тикув буюмлари, пойабзал, трикотаж, галантерея, парфюмерия, маданий-маиший ва хўжалик моллари;

Билим юртига Ўзбекистон шаҳар ва қишлоқларида яшайдиган 30 ёшгача бўлган ўрта маълумотлилар кириш имтиҳонларисиз қабул қилинади.

Ўқувчиларга ойига 80 сўм стипендия берилади.

Ишлаб чиқариш практикаси Тошкент шаҳрининг илғор дўконлари: Бош универсал дўкони — «ГУМ», Универсамларда ўтказилади.

Билим юртини аъло баҳолар билан битирганлар Совет Савдо техникумининг охирги курсига ўқишга кириш ҳуқуқига эга бўладилар.

Билим юрти қошида ётоқхоналар мавжуд.

Ўқиш муддати — 3,5 ой.

ШУНИНГДЕК, ҚУЙИДАГИ ИХТИСОСЛИКЛАР БЎЙИЧА ЎҚУВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ:

МУЗҚАЙМОҚ ИШЛАБ ЧИҚАРИШ; ўқиш муддати 6 ой, 3 ой.

САВДО АВТОМАТЛАРИНИ ТУЗАТИШ БЎЙИЧА МЕХАНИК, ўқиш муддати 8 ой. БЕЗАКЧИ ДЕКОРАТОРЛАР; ўқиш муддати 2 йил.

Курсларни битирганларга гувоҳнома ва дипломлар берилади.

Машғулотлар 1 сентябрь ва гуруҳлар тўплангандан сўнг бошланади.

Билим юртига кирувчилар қуйидаги ҳужжатларни топширадилар: билим юрти директори номига ариза, маълумоти тўғрисидаги ҳужжат (асли), турар жойидан маълумотнома, таржимаи ҳоли, 086/У шаклидаги тиббий маълумотнома, 3х4 см. катталикдаги 5 дона фотосурат, вилоят ёки ноҳия савдо бошқармасидан йўлланма.

Қуйидаги манзилга мурожаат қилинсин: 700173, Тошкент шаҳри, Акмал Икромов ноҳияси, Собир Юсупов кўчаси, 3-уй, (13, 70, 116э, 45-маршрут таксиларнинг «Тез ёрдам клиникаси» бекати). Телефонлар: 75-35-86, 75-35-92.

40-ҲУНАР-ТЕХНИКА БИЛИМ ЮРТИ
ҚУЙИДАГИ ИХТИСОСЛАР БЎЙИЧА

ЎҚУВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

резисторларни йиғувчи, техника назорат-бўлими назоратчиси, кенг қамровли дастгоҳсоз (токарь, фрезерчи, йўнувчи, пармаловчи), **чизмачи-конструктор, технология ускуналарини созловчи, яримўтказгичли асбобларни йиғувчи.**

9, 11-синф маълумотидаги ўқувчилар қабул қилинади. Ўқиш муддати — 1-3 йил, 9-синф маълумотидаги ўқувчилар овқат, кўчалик кийим-бош билан, 11-синф маълумотидаги ўқувчилар эса — 80 сўм ҳажмида стипендия ва овқат пули (компенсация) билан таъминланадилар.

9-синф ҳажмида маълумотли ёшлар ўқишга кираётганларида кириш имтиҳонларини топширадилар. Имтиҳонларни муваффақият билан топширганлар ўрта маълумот ва танлаган касби тўғрисида диплом бериладиган махсус гуруҳларга қабул қилинадилар (махсус гуруҳларда ўқиш муддати — 2 йил) ва улар кейинчалик Тошкент техника дорилфунунига ўқишга кирадилар. Қониқарсиз баҳо олганлар ўрта маълумот берилмайдиган оддий гуруҳларга (ўқиш муддати — 1—2 йил) қабул қилинадилар. Ишлаб чиқариш практикаси, шунингдек дипломолди практикаси даврида ўқувчиларга иш ҳақининг 50 фоизи берилади.

Билим юрти қошида спорт секциялари, «Электрон» вокал-чолғу ансамбли, «Ёшлик» киностудияси, «Романтика» дискоклуби, фан тўгараклари ишлаб турибди.

Билим юртини «аъло» баҳоларга битирганлар Тошкент техника дорилфунунига, Тошкент педагогика олий билимгоҳига, шунингдек Москва ва Ленинград алоқа олий билимгоҳларига кириш учун йўлланма оладилар.

Манзилимиз: Тошкент шаҳри, Ўзбекистон кўчаси, 106-уй (метронинг «Халқлар дўстлиги» бекати; 13, 51-автобуслар; 2, 7, 14-троллейбусларнинг «40-ҳунар-техника билим юрти» бекати). Телефон: 35-47-35.

Ўзбекистон ССР Халқ таълими вазирлиги
Ўзбекистон ташаббускорларининг марказий касаба иттифоқи
ЖУМҲУРИЯТ ЎҚУВ-ИШЛАБ ЧИҚАРИШ МАРКАЗИ
1991—1992 ўқув йилига

ЎҚУВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Жумҳурият ўқув-ишлаб чиқариш маркази тўқимачилик, тикувчилик саноати, давлат ва тижорат, хусусий, кооператив корхоналари учун юқори малакали йигирувчилар, тўқувчилар ва тикувчи мутахассислар тайёрлайди.

Марказга 9, 10, 11-синфни битирган қизлар имтиҳонсиз қабул қилинади.

9—11-синф маълумотига эга бўлган ўқувчилар касб ўрганиш билан бир қаторда ўрта маълумотли бўлишади.

Ўқиш муддати 2 ва 3 йил. Бу группа ўқувчилари давлат таъминотида бўлади ва ишлаб чиқариш практикаси даврида 100 фоиз маошларини оладилар.

Ўрта маълумотга эга бўлган ўқувчилар учун ўқув муддати 1 йил ва бу группа ўқувчиларига 100 сўм миқдорида стипендия ҳамда ишлаб чиқариш практикаси даврида иш ҳақининг 100 фоизи берилади.

Жумҳурият ўқув-ишлаб чиқариш марказини аъло баҳоларга битирган ўқувчилар қуйидаги олий ўқув юртлари ва техникумларга ўқишга киришда имтиёзли ҳуқуқлардан фойдаланишади:

Тошкент тўқимачилик ва енгил саноат олий билимгоҳи,
Тошкент политехника олий билимгоҳи
Тошкент халқ хўжалиги олий билимгоҳи
Тошкент давлат педагогика олий билимгоҳи
Тошкент политехникуми.

11-синф маълумоти билан ўқишга қабул қилинганлар юқорида кўрсатилган олий билимгоҳларнинг кечки ва сиртқи бўлимларида ҳам ўқишлари мумкин.

Жумҳурият ўқув-ишлаб чиқариш марказидаги ўқув вақти меҳнат стажига киритилади.

Бошқа шаҳардан келганларга ётоқхона берилади ва прописка қилинади.

Марказга тижорат кооператив ва бошқа корхоналарда ишлаш учун Тошкент шаҳрида ва шаҳар атрофи ноҳияларида яшовчилар қуйидаги мутахассисликлар бўйича ўқишга қабул қилинади. Ўқиш пулли.

Конструктор-модельер-кийимларни бичувчи, тикувчи, тайёрловчи. Ўқиш муддати — 10 ой;

Котиба-машинисткачи стенографистка — ўқиш муддати — 6 ой;

Автомашина ҳайдовчилари — ўқиш муддати — 3—6 ой.

Марказ медицина комиссиясига йўлланма беради.

Ўқишга кирувчилар қуйидаги ҳужжатларни топширадилар: бош директор номига ариза, туғилганлиги ҳақида гувоҳнома (ёки паспорт), турар жойидан справка, маълумоти ҳақидаги гувоҳнома (ёки аттестат), 6 та 3х4 см. катталикдаги фотосурат.

Манзилгоҳимиз: 700081, Тошкент шаҳри, М. Мироқилов кўчаси, 68-уй (7, 9, 11, 24, 28-трамвайлар; 13, 16-троллейбуслар; 38, 58-автобусларнинг «Бобур номли боғ» бекати). Телефонлар: 55-78-28, 55-78-30, 55-78-32.

Жаҳон кубоги олдидан

ДУНЁНИ ЛОЛ ҚОЛДИРГАН «МАТОНАТ»

Шаҳримизни, гарчи ундан бир неча жаҳон ва олимпия чемпионлари етишиб чиққан бўлсада, спорт жуда ривожланган гўша дейиш унчалик тўғри бўлмайди. Бироқ қувонарли жойи шундаки, бу ерда жаҳонни лол қолдирган «Матонат» жамоаси бор. Ҳа, бу мардонавор жамоа ҳақида ҳар қанча гапирсак ҳам оздир. Аввалambор «Матонат» «Ногиронлар учун футбол» дастурини амалга ошириш бўйича мамлакатимизда илк қалдирғоч ҳисобланади. Ушбу жамоанинг саъй-ҳаракатлари, ибрати билан Иттифоқимизда ва жумҳуриятимизда ногиронлар спорти тобора ривожланмоқда, янги-янги клублар тузилмоқда. Ҳозирда мамлакатимиз ва жаҳонда энг кучли ҳисобланувчи ушбу жамоанинг спортда эришган ютуқлари учун ҳам илк бор Жаҳон Кубогини Тошкентда ўтказишга қарор қилинди. Бу албатта куррамизда тинчликни таъминлаш, халқлар ўртасида дўстликни ва ўзаро ҳамкорликни янада ривожлантириш йўлидаги муҳим қадамдир. Мен «Матонат»нинг Жаҳон Кубогига тайёргарлиги ҳақида муштарийларимизни таништириш мақсадида унинг президенти Александр Кукушкин билан ошкора суҳбат қуришни анчадан бери дилимга туггандим. Аммо, гоҳ у Москвага жўнаб кетади, гоҳ тайёргарлик юзасидан турли ташкилотларга югуради. Ҳа, катта спорт кўпчилик ўйлагандай фақат байрамлардан иборат эмас. Ниҳоят, унинг «Матонат» идораси жойлашган бинодаги шинамгина хонасидамиз. Табиатан жуда камтар, дилкаш ва ишчан бу инсон билан суҳбатимиз тезда қовушиб кетди.

— Александр Сергеевич, муштарийларимиз «Матонат»нинг ташкил топиши тарихини яхши билишади. Айтингчи, жамоа таркибига чарм тўп усталарини қабул қилиш қай йўсинда олиб бориладиǃ Ҳойнаҳой, унинг асосини Афғонистонда ўзининг байналмилал бурчини ўтаган йигитлар ташкил этса керакǃ

— Ҳа, командани Афғонистонда тобланиб қайтган йигитларга суянган ҳолда тузгандик. Бундан икки йил аввал таркиб топган жамоанинг асосини эса доимо клубда шуғулланадиган 22 футболчи ташкил этади. Шулардан 12 нафари жамоага тамал тоши қўйилган пайтдан бошлаб унга содиқ қолдилар. Аслида эса биз барча хоҳловчиларни жамоамизга қабул қиламиз. Фақат улар учта тайёргарлик босқичидан муваффақиятли ўтишлари лозим. Дастлабки келганлар билан фақат соғломлаштириш машқларини ўтказамиз. Сўнг эса спорт-соғломлаштириш босқичи келади. Унда спортчилар мускулларини чиниқтирадилар, тўғри нафас олиш билан шуғулланадилар. Сўнгги, спорт босқичида эса энг маҳоратлилари қолади. Ҳар томонлама тайёргарлик кўрган бу спортчилар турли мусобақаларда қатнаша оладилар. Асосий вазифамиз рекордлар ўрнатиш эмас, балки ногиронларни спорт билан шуғулланишга жалб этиш. Оғир дардларини унутиб, ўзларини жамият учун керакли эканликларини ҳис этаётганликларининг савобига нима етсин ахир. Шу мақсадда ҳар ойда камида бир мартадан турли мусобақаларда қатнашамиз. Бу мусобақалар ногиронлар учун мисоли байрамдай ўтади. Ҳафтасига 3—4 марта мунтазам машқлар ўтказамиз. Ҳозир Жаҳон Кубогига жуда қаттиқ тайёргарлик кўряпмиз. Ахир, киройи ўз уйингда ўйнаганингдан кейин, маҳорат билан тўп суриб, ишқибозларни ҳам хурсанд қилиш керак-да.

— Спорт-соғломлаштириш клубингизда яна бошқа қандай спорт турлари билан шуғулланасизларǃ

— «Матонат» футбол жамоамизда айрим тана аъзоларидан маҳрум ногиронлар тўп суришади. Бироқ, клубимизда бошқа тоифадаги ногиронлар ҳам спорт билан фаол шуғулланишади. Жумладан, кўпчилик шифоловчи жисмоний тарбия, сузиш, ҳиндларнинг йог гимнастикаси билан машғулдир. Ўтириб волейбол ўйнаш, шатранж, шашка ҳам тобора ривожланмоқда. Спорт тадбирларидан ташқари ногиронларни иш билан таъминлаш масаласи билан ҳам шуғулланамиз. Чунончи, «Матонат» фирмасида (директори Лариса Қодирова) 16 ногирон меҳнат қилади. Улар эсдалик вимпеллари, спорт кийимларини тайёрлаш, безаш — умуман тижорат ишларини бажаришади. Ва улар «Матонат»га катта ёрдам кўрсатмоқдалар. Шу ўринда клуб бошлиқларининг маоши фирма ҳисобига тушган фойда эвазига эканлигини ҳам таъкидлаб ўтиш жоиздир. Умуман, «Матонат» спорт-соғломлаштириш жамоамизда жами 130 нафар ногирон жисмоний тарбия билан мунтазам шуғулланади. Бундан ташқари «Матонат» қошида ногиронлар учун «Оптимист» учрашувлар клубини ҳам ташкил этганмиз. Клуб ўтказадиган барча тадбирлар ногиронлар ўзларини якка ҳис қилмасликлари учун қаратилган. Клуб табиат қўйнига саёҳатлар, экскурсиялар уюштиради. Яқинда клубга келганидан сўнг танишган спортчиларнинг тўртта тўйини ўтказдик. Пойтахтимиздаги «Надежда» хайрия фирмаси ёрдамида 3 та ногиронлар аравачаси олдик.

— Энди асосий масалага ўтсак. Шу йил октябрь ойида ўтказиладиган Жаҳон Кубогига тайёргарлик қандай кетмоқдаǃ Ҳозирги оғир бозор иқтисодиёти шароитларида маблағ масаласида қийналмаяпсизлармиǃ Ташкилий ишлар ҳақида ҳам сўзлаб берсангиз.

— Ҳақиқатан ҳам Тошкент жуда гўзал ва меҳмондўст шаҳар. Ногиронлар ўртасида халқаро мусобақаларнинг илк бор Америка қитъаси чегарасидан ўтиб Тошкентга келиши халқларимиз ўртасида дўстлик ришталарини яна ҳам мустаҳкамлайдиган муҳим сиёсий воқеа ҳамдир. Шуниси қувонарлики, ўтган йили ноябрь ойида ўтказилган «Раҳм-шафқат» Кубогидан сўнг ногиронлар учун халқаро футбол дастурининг директори сиэтллик Бил Берри Тошкентда Жаҳон Кубогини ўтказиш ташаббуси билан чиқди. Сўнг Кубокни ўтказиш ташкилий комитетидан 18 кишилик делегация Америкадан пойтахтимизга келиб шарт-шароитлар билан танишди ва бу ғояни маъқуллашди. Бизнинг мақсадимиз ҳам бутун жаҳон мамлакатларидан шаҳримизга ташриф буюрадиган спортчилар учун кубокни байрамона ташкил қилиш. Деярли барча ташкилий масалалар яхши ҳал этилмоқда. Кубокни ўтказиш ишида Ўзбекистон Давлат спорт комитети, Тошкент шаҳар ижроия комитети, Ўзбекистон ССР Футбол федерацияси фаол иштирок этмоқда. Ўзбекистон Давлат спорт комитети раисининг ўринбосари Наримон Жалолов барча ишларда бош-қош. Меҳмонлар учун катта маданий дастур тузилмоқда. Ўйинлардан сўнг улар учун энг яхши бадиий жамоаларимиз концертлар беришади, шаҳримиз зиёлилари, ижодкорлари, санъат аҳллари билан учрашувлар ташкил этамиз. Алишер Навоий номидаги ўзбек Давлат академик катта театрида миллий қўшиқ ва рақслар гулдастаси, шунингдек классик балетлардан энг яхши саҳналарини ўз ичига олган хайрия кечасини ўтказамиз. Тез орада Кубокка бағишланган спорт кийимлари, кўкрак нишонлари, вимпеллар, ёдгорлик буюмларининг савдоси ташкил этилади. Трамвай ва троллейбуслар ҳам «Жаҳон кубоги—91» нишони билан юради. Энди амалий тайёргарлик масалаларига келганда, хомаки ҳисоб-китобларга кўра Кубокни ўтказиш учун 500 минг сўм атрофида маблағ керак бўлади. Шу йилнинг апрель ойидан бошлаб «Узагропромтехмонтаж» тресети (бошқарувчиси Феликс Шерман) бизни оталиққа олди. Улар жамоани мусобақага тайёрлаш, ўйинчиларни спорт анжомлари ва стипендия билан таъминлаш ва умуман футбол бўйича бутун чиқимларни ўз бўйинларига олдилар. 1991 йил учун трест ҳисобидан 194 минг сўм ажратилди. Бундан ташқари бизга жуда кўп корхона ва ташкилотлар яқиндан ёрдам бермоқдалар. Тошкент қурилиш материаллари комбинати, «Фотон» ишлаб чиқариш бирлашмаси, «Зенит» заводи, «Центр алоқа» ташқи савдо фирмалари шулар жумласидандир. Яқинда «Союзреклама» Бутуниттифоқ бирлашмасининг «Сарбон» Ўзбекистон реклама агентлиги ва «Ҳамдўстлик» ижтимоий ташаббуслар маркази ҳамкорлигида «Жасур сарбон» номли Жаҳон Кубогини ўтказиш хайрия жамғармаси тузилди. Жаҳон Кубогига ёрдам беришдек хайрли ишга ўз ҳиссасини қўшмоқчи бўлганлар учун эса ҳомийлик улушини шаҳримизнинг Фрунзе районидаги маиший-ижтимоий банкнинг 000700485 ҳисоб рақамига, код МФО 734202, ногиронларнинг «Матонат» спорт клуби, «Ногиронлар ўртасида 91-йилги Жаҳон Кубоги» иловаси ёзилган ҳолда ёки «Жасур сарбон» Жаҳон Кубогини ўтказиш хайрия жамғармаси орқали юборишингизни илтимос қиламиз.

— Ўйингоҳларнинг аҳволи ҳам қониқарлидирǃ

— Кубокнинг асосий ўйинларини «Меҳнат резервлари» ўйингоҳида ўтказмоқчимиз. Шунингдек, Қибрайдаги жумҳурият ўқув-машғулот маркази, «Динамо», «Тўқимачи» ўйингоҳларида ҳам машғулотлар ва беллашувлар бўлиб ўтади. Ўйингоҳларни Кубокка тайёрлаш ишлари тиғиз олиб борилмоқда, майдонлардаги яшил майсалар ҳам яхши аҳволда. Ўйлаймизки, меҳмонларимиз бу борада бизга эътироз билдирмайдилар.

— Эшитишимча, жамоани спорт анжомлари билан таъминлашда турли қийинчиликларга дуч келаётган экансизлар.

— Яқинда «Ҳамдўстлик» ижтимоий ташаббуслар маркази қошида «Жасур» Совет—Америка қўшма корхонасининг тузилиши нур устига нур бўлди. Тез орада ушбу корхона ўзининг дастлабки маҳсулоти — 500 жуфт спорт қўлтиқтаёқларини ногиронлар учун тақдим этади. Оёқ кийимига келсак эса, бу оғир масала—спорт пойабзаллари умуман етишмайди. «Малика» фирмаси машғулотларда фойдаланиладиган спорт костюмларини тикишни йўлга қўйди. СССР футбол федерацияси эса футбол кўйлаклари билан таъминлашни ўз бўйнига олди. Бироқ тўплар масаласи ҳам муаммо бўлиб турибди. Ҳар ҳолда жумҳурият футбол федерацияси тўплар етказиб беришни ваъда қилди. Менимча, Ўзбекистондаги олий, биринчи ва иккинчи лига жамоалари 1—2 тадан тўп ажратишса масала ҳал бўларди-қўярди. Кубокни ўтказишга ёрдам бериш учун чет эллик ҳомийларни ҳам излаяпмиз. Гап шундаки, доимо яхши спорт ҳолатида бўлиш учун хорижга чиқиб у ердаги кучли жамоалар билан беллашиб туриш зарур. Бунинг учун валюта керак. Бизда эса валюта йўқ. Тўғри, ногиронлар спорти конфедерацияси, СССР футбол федерацияси айрим йирик мусобақаларга авиация чипталари, транспорт, меҳмонхона харажатлари учун валюта ажратяпти. Бироқ у жуда оз миқдорда. Ҳар ҳолда ёрдам бераётганлар учун самимий миннатдорчилик билдирамиз.

— Яқинда ўтказилган Ўзбекистон биринчилиги қандай натижаларни кўрсатдиǃ Ўйинчиларнинг спорт тайёргарлиги қониқарли аҳволдамиǃ

— Ҳақиқатан ҳам биринчилик натижалари кишини қувонтиради. Аввалambор, ўтган йили ноябрь ойида тузилган Фарғона жамоасининг жуда кучли ўйин кўрсатаётганлигини таъкидлаб ўтиш жоиз. Улар катта ва мини футбол бўйича юксак маҳорат билан тўп сурдилар. Самарқандда ҳам кучли жамоа вужудга келмоқда. Келажакда эса Қўқон, Жиззах, Бухоро ва Қорақалпоғистон мухтор жумҳуриятида ногиронларнинг футбол жамоаларини ташкил этиш ниятимиз бор. Мақсадимиз, жумҳуриятимизда ногиронлар футболини янада ривожлантириш. Биз барча мусобақаларда қатнашиши мумкин бўлган учта кучли жамоага эга Иттифоқ бўйича ягона жумҳуриятмиз. Ўйинчиларимизнинг спорт ҳолатлари яхши, улар комбинацияларга бой, ҳужумкор ва шу билан бирга қоидаларни бузмаган ҳолда тўп сурмоқдалар. Жамоада тартиб-интизом яхши, болалар бир-бирлари билан жуда аҳил. «Матонат»да ҳозир ўзбек, тожик, қозоқ, яҳудий, рус, грузин йигитлари бир оиланинг болаларидек дўстона фаолият кўрсатмоқдалар.

— Жаҳон Кубогида қатнашадиган мамлакатимиз терма жамоасининг таркиби ва унинг раҳбарияти хусусида ҳам сўзлаб берсангиз.

— Кубокда қатнашадиган ўйинчиларнинг сони 24 кишидан иборат бўлади. Яъни, терма жамоага Тошкентдан — 12, Самарқанд ва Москвадан — 3 нафардан, Фарғона, Владикавказдан—2 тадан, Маҳачқалъа ва Барнаулдан биттадан ўйинчи таклиф этилган. Команда раҳбарияти ҳам асосан «Матонат»чилардан иборат. Бош устоз — Вячеслав Алпатов, унинг ёрдамчиси Юрий Коночкин.

— Муштарийларимизни «Матонат»нинг Жаҳон Кубогида қатнашадиган энг кучли ўйинчилари билан ҳам таништириб ўтсангиз.

— Марҳамат. 90-йилги Жаҳон Кубогининг энг кучли ҳимоячиси Олег Пушкарев, жамоанинг энг сермаҳсул ҳужумчиси Аъзам Исматов, шунингдек, Жамил Шукуров, Умар Рустамов, Павел Сулаймонов, Акмал Мунавваров, Улуғбек Валихўжаевлар ҳам СССР терма жамоасининг доимий аъзолари, ўтган йилги Жаҳон Кубогининг ғолиблари. Бу йилги бутун умидларимиз ҳам шу футболчилардан. Агарда улар маҳоратлари даражасида тўп сурсалар марра бизники.

— Албатта, Жаҳон Кубогида заиф командалар қатнашмайди. Асосий рақибларингиз кимлар ва уларнинг хусусиятлари нималардан иборатǃ

— Энг кучли рақибимиз — бу Сальвадор жамоаси. Улар 3 марта Жаҳон Кубогининг соҳиби бўлишган. Англия, Бразилия ва Гватемала жамоалари ҳам анъанавий кучли командалардан ҳисобланади. Айтишларича, Чехословакия чарм тўп усталари ҳам Кубокка жуда пухта тайёрланган. Америка Қўшма Штатлари жамоаси эса уларнинг олдида бир оз заифроқ. Умуман, мен юқоридаги командалар ўртасида совринли ўринлар учун баҳс боради деган фикрдаман. Улар ўз футбол анъаналари билан кучлидирлар, масалан англияликларнинг ўйинида кескинлик ва шиддат асосий ўрин тутади, бразилияликларнинг ўйини эса юксак техникага асосланган.

— Яқинда Москвада айрим тана аъзоларидан маҳрум ногиронлар учун Бутуниттифоқ футбол уюшмасини тузиш мақсадида ўтказилган таъсис конференциясида қатнашиб қайтдингиз. Янглишмасам, «Матонат» уюшмага аъзо бўлмади. Бунинг сабабини қандай изоҳлайсизǃ

— Ҳа, Москвадаги ногиронлар футбол «ташаббускор»лари ушбу спорт турининг ривожланиши учун заррача ҳисса қўшмаган бўлсалар-да ўзларича Бутуниттифоқ футбол уюшмасини туздилар. Ачинарли жойи шундаки, бу ишнинг тепасида ногиронлар спортидан йироқ ва умуман бехабар кишилар турибди. Уюшманинг президенти ҳам, унинг ўринбосарлари ҳам ногиронлардан эмас. Ўзингиз ўйланг, мамлакатимизда илк ногиронлар жамоаси «Матонат» эди, кейингилари эса бизнинг, қолаверса ногиронлар спорти конфедерацияси, СССР Давлат спорт комитети, Иттифоқ футбол федерацияси ёрдамида ташкил этилди. Биз семинарлар ўтказдик, Иттифоқимизнинг турли шаҳарларида бўлиб ногиронлар футболининг ривожи учун қанча вақт ва маблағ сарфладик. Лекин шунга қарамай уюшма кўп масалаларда бизни четлаб ўтишга ҳаракат қиляпти. Хуллас, шунинг учун ҳам «Матонат» уюшма сафига кирмади ва уни тан олишни истамайди ҳам.

Суҳбатни Дилшод ИСРОИЛОВ олиб борди.

СУРАТЛАРДА: (чапдан ўнгга) «Матонат» жамоасининг раҳбарияти; 1990 йилда жамоамиз қўлга киритган Жаҳон Кубоги; ногиронлар учун «Меҳр-шафқат» Кубоги.

Рустам Шарипов суратлари.

ТИЖОРАТ ХАБАРЛАРИ ВА ЭЪЛОНЛАР

ЎҚИШГА МАРҲАМАТ!

Ўзбекистон ССР Халқ таълими вазирлиги
ТОШКЕНТ ШАҲАР ХАЛҚ ТАЪЛИМИ БОШ БОШҚАРМАСИ
«ГЛАВТАШКЕНТСТРОЙ» нинг тажрибавий ҳажмли-блокли уйсозлик комбинати қошидаги
5-ҲУНАР-ТЕХНИКА БИЛИМ ЮРТИ
1991—1992 ўқув йилига

ЎҚУВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Билим юрти Тошкент шаҳридаги қурилишларда ишлаш учун қуйидаги ихтисослар бўйича малакали ишчи кадрларни тайёрлайди: бўёқчи-сувоқчи, қурилиш дурадгори, электр пайвандчи, сувоқчи-пардозловчи-кошинловчи, ғишт терувчи.

Билим юртига 6 ва 10 ойлик гуруҳларда ўқиш учун Совет Армияси сафида ҳарбий хизматни ўтаб қайтган ўрта маълумотлилар қабул қилинади.

3 йиллик гуруҳларга эса 9-синфни битирганлар қабул қилинади.

ЎҚИШ ДАВРИ — УЗЛУКСИЗ МЕҲНАТ ФАОЛИЯТИГА ҚЎШИБ ҲИСОБЛАНАДИ.

Билим юртида 3 йил ўқиб битирганларга ўрта маълумот тўғрисида аттестат, диплом ва эгаллаган касби бўйича малака разряди берилади, 6 ой ва 10 ой ўқиганларга эгаллаган ихтисоси бўйича диплом ва малака разряди берилади.

Ўқувчилар ишлаб чиқариш практикасини «ГЛАВТАШКЕНТСТРОЙ»нинг қурилиш объектларида ўтказадилар. Ишлаб чиқариш практикаси даврида ўқувчиларга ишлаб топган меҳнат ҳақининг 50 фоизи тўланади. Ҳар ойда 6 ой ўқийдиган гуруҳларнинг ўқувчиларига 160 сўмдан, 10 ой ўқийдиган гуруҳларнинг ўқувчиларига эса 80 сўмдан, 3 йил ўқийдиган гуруҳларнинг ўқувчиларига 40 сўмдан нафақа берилади.

3 йиллик гуруҳларда ўқийдиган ўқувчилар бепул кийим-бош, ҳар куни овқат билан таъминланадилар.

МАШҒУЛОТЛАР — ЎЗБЕК ВА РУС ТИЛЛАРИДА ОЛИБ БОРИЛАДИ.

Билим юртини имтиёзли диплом билан битирганлар ўрта ва олий ўқув юртларига йўлланма билан ўқишга юбориладилар.

БИЛИМ ЮРТИДА БАДИИЙ ҲАВАСКОРЛИК, НАҚШ ТЎГАРАКЛАРИ ВА СПОРТ СЕКЦИЯЛАРИ МАВЖУД.

Бошқа шаҳардан келганларга ётоқхона берилади.

ЎҚИШГА КИРУВЧИЛАР ҚУЙИДАГИ ҲУЖЖАТЛАРНИ тақдим этишлари лозим; директор номига ариза, маълумоти тўғрисида гувоҳнома (асли), тавсифнома, яшаш жойидан ва соғлиғи ҳақида маълумотномалар, 6 дона сурат (3Х4 см.).

Билим юрти манзилгоҳи: Тошкент шаҳри, Ленин райони, Астрахань кўчаси, 12-уй, 5-ўрта ҳунар-техника билим юрти (66, 161, 55-автобусларнинг «57-мактаб»; 22-автобуснинг «Дегтярев кўчаси»; 5, 26-трамвайларнинг «Восток» кинотеатри; 1-трамвайнинг «Дегтярев кўчаси» бекатлари).

ТЕЛЕФОНЛАР: 91-26-47, 91-29-50.

«ГЛАВТАШКЕНТСТРОЙ»НИНГ ТАЖРИБАВИЙ ҲАЖМЛИ-БЛОКЛИ УЙСОЗЛИК КОМБИНАТИ. «СОЮЗРЕКЛАМА» БУТУНИТТИФОҚ ИШЛАБ ЧИҚАРИШ БИРЛАШМАСИНИНГ ЎЗБЕКИСТОН РЕКЛАМА ИШЛАБ ЧИҚАРИШ КОРХОНАСИ.

Тошкент шаҳар халқ таълими бошқармаси «МАЛИКА» ишлаб чиқариш бирлашмаси қошидаги

46-ҲУНАР-ТЕХНИКА БИЛИМ ЮРТИ

ЯНГИ ЎҚУВ ЙИЛИГА

ЎҚУВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

46-ҲУНАР-ТЕХНИКА БИЛИМ ЮРТИДА СИЗ ҲАЁТИНГИЗ УЧУН ЭНГ ЗАРУР ВА ҲУРМАТГА САЗОВОР БЎЛАДИГАН, ЯЪНИ АЁЛЛАР ВА БОЛАЛАРНИНГ ЕНГИЛ УСТКИ, ИЧКИ КИЙИМЛАРИНИ ТИКУВЧИ, БИЧУВЧИ ВА ТЎҚУВЧИ КАСБЛАРИНИ ЭГАЛЛАЙСИЗ.

Бизда сизни аъло ўқишингиз ва дам олишингиз учун ҳамма шароит яратилган.

Синфларимизда Сиз учун энг янги техник жиҳозлар, компьютерлар, лингофон аппаратлари хизматингизда.

Талабаларимиз ўз меҳнат практикаларини «Малика» ишлаб чиқариш бирлашмасида ўтказадилар.

Ўқиш муддати 11-синфни тугатганлар учун 10 ой, ўқиш даврида 120 сўм стипендия берилади. 9-синфни битирганлар учун ўқиш муддати 1—2 ва 3 йил, 9-синфни «яхши» баҳолар билан тамомлаган ўқувчилар 2 йиллик тажриба гуруҳларига қабул қилинади.

Ўқиш мобайнида билим юрти ўқувчиларига бепул кийим-бош, иссиқ овқат (амалий машғулот вақтида 81 сўм миқдорида овқат пули) **ва 40 сўм товон пули ҳамда ишлаган ойлик даромадининг 50 фоизи берилади.**

ЎҚИШ МУДДАТИ МЕҲНАТ СТАЖИГА ҚЎШИЛАДИ.

Тўқувчилик касби бўйича ўқиш муддати 11 синфни тугатганлар учун 10 ой.

Ўқувчилар ҳар ойда 120 сўм, амалий ишлаб чиқариш даврида 100 фоиз ёки 200—250 сўм миқдорида ҳақ оладилар ҳамда ётоқхона билан таъминланадилар.

БИЛИМ ЮРТИНИ АЪЛО БАҲОЛАР БИЛАН ТУГАТГАНЛАР ОЛИЙ ВА ЎРТА МАХСУС ЎҚУВ ЮРТЛАРИГА ИМТИЁЗЛИ РАВИШДА ҚАБУЛ ҚИЛИНАДИЛАР.

Билим юртига кириш учун қуйидаги ҳужжатлар топширилади: директор номига ариза, паспорт ёки туғилганлиги ҳақида гувоҳнома, маълумоти тўғрисидаги гувоҳнома, тиббий маълумотнома (086/У намунадаги), ота-онасининг иш жойидан маълумотнома, турар жойидан маълумотнома, 3х4 см. катталикдаги сурат 4 дона.

Билим юрти манзилгоҳи: Тошкент шаҳри — 19, С. Раҳимов ноҳияси, С. Раҳимов кўчаси, 313-уй. Себзор даҳаси (2, 7, 21-троллейбуслар билан борилади).

Телефонлар: 40-52-64, 40-54-49.

КИНО

29 АВГУСТ

Фурқат (Чайка) — «ФАНТОМАС» (тоқ соатларда, 20.45).

Тошсоветнинг 50 йиллиги номли — «КОМЕНДАНТЛИК СОАТИ» (тоқ соатларда).

Москва — «БУМ I» (18.30, 20.40).

Восток — «БУМ I» (18.30, 20.40).

30 АВГУСТ

Фурқат (Чайка) — «ФАНТОМАС» (тоқ соатларда, 20.45).

Тошсоветнинг 50 йиллиги номли — «КОМЕНДАНТЛИК СОАТИ» (тоқ соатларда).

Москва — «БУМ I» (11.00, 13.30, 16.00, 18.30, 20.40).

Восток — «БУМ I» (11.00, 13.30, 16.00, 18.30, 20.40).

КОРХОНАЛАР ВА ТАШКИЛОТЛАРНИНГ РАҲБАРЛАРИ ДИҚҚАТИГА!

«ИРГИДРОМАШ» ЎЗБЕКИСТОН ТАЖРИБАВИЙ-ИШЛАБ ЧИҚАРИШ БИРЛАШМАСИ

чекланмаган миқдорда 0,5 ва 1,2 квт. қувватли конвекторларни алюминий қотишмаларидан 980, 920 мм. узунликдаги рамкаларни, тайёрлаб бериш, қолипга қуйиш ва марказдан қочирма усули билан мис қотишмалари (бронза, жез)дан, буюртмачи материалидан буюртмаларни бажариб бериш, халқалар, резина-металл подшипниклар ва бошқа резина-техника буюмларини ясаш бўйича

ЎЗ ХИЗМАТЛАРИНИ ТАКЛИФ ЭТАДИ.

Қуйидаги манзилга мурожаат қилинсин: Тошкент шаҳри, Бектемир райони, «Водник» даҳаси, Коржавин кўчаси, 6-уй.

Телефонлар: 90-65-77, 90-69-22.

КОРХОНАЛАРНИНГ РАҲБАРЛАРИ ДИҚҚАТИГА!

«УЗГЛАВСТРОЙ Д Р Е В-ПРОМ»нинг

«ТОШКЕНТ» ЁҒОЧСОЗЛИК ИШЛАБ ЧИҚАРИШ БИРЛАШМАСИ

— Германияда ишлаб чиқарилган 2 НВ — 3к—315 компрессори (иш унумдорлиги — 100 куб. метр, босими — 8 атм)ни

СОТАДИ

— иш унумдорлиги 20 куб. метр, 27 куб. метр, 30 куб. метр бўлган компрессорларни

СОТИБ ОЛАДИ

Манзилимиз: 700069, Тошкент шаҳри, Металлистлар кўчаси, 104-уй.

Телефонлар: 48-05-35, 48-46-33.

ФАҚАТ 3 КУН!

30, 31 АВГУСТ, 1 СЕНТЯБРДА

ТОШКЕНТ РУС ЁШ ТОМОШАБИНЛАР ТЕАТРИДА

совет ва америка мактаб ўқувчиларининг иштирокида

«ЖАҲОН БОЛАЛАРИ» ШОУ-ДАСТУРИ

ТЕАТР БИНОСИ ОЛДИДА КАТТА ЎЙИН-КУЛГИ ДАСТУРИ НАМОЙИШ ЭТИЛАДИ!

Қўғирчоқ ўйнатувчилар ва дорбозлар, рақс жамоалари ва каскадёрлар, ранг-баранг ширинликлар ва совғалар, танловлар ва фаэтонларда сайр қилиш, масхарабозлар, мушакбозлик, машъал юриши ва бошқалар болаларингизга катта қувонч бахш этади!

Байрамни ўтказиш вақтида йиғилган ҳамма маблағ ночор болалар учун хайрия фондига ўтказилади.

Байрам театр биноси ёнидаги Навоий хиёбонида соат 16.00 дан бошлаб ўтказилади. Саҳна чиқишлари — соат 18.00 гача мўлжалланган.

Бизнинг манзилгоҳ: Тошкент шаҳри, Навоий кўчаси, 55-уй.

Телефонлар: 44-10-89, 44-10-87, 44-00-88.

«Интерконсепте Инкорпорейд» фирмасининг (АҚШ) Ўзбекистон ССРдаги бош ваколатхонаси бош вакил ўринбосари Ш. В. Умаралиевга онаси

Лутфи УМАРАЛИЕВАнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

«Сувсоз» тресети жамоаси трестнинг етакчи энергетиги Ш. О. Қосимовга отаси

Одил ҚОСИМОВнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

Муҳаррир
Э. М. ЭРНАЗАРОВ.

МУАССИСЛАР:
Халқ депутатлари Тошкент шаҳар Кенгаши ва Ўзбекистон Коммунистик партияси Тошкент шаҳар комитети

Тошкент оқшоми

МАНЗИЛГОҲИМИЗ: 700000, ГСП, Тошкент, Ленинград кўчаси, 32-уй.

Шанба ва якшанбадан ташқари ҳар куни ўзбек тилида чиқади.

ТЕЛЕФОНЛАР: қабулхона — 32-53-76, хатлар — 33-29-70, 32-53-79; жамоатчилик қабулхонаси — 32-55-83.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. 700000, ГСП, Тошкент, «Правда» рўзномаси кўчаси, 41.

79.828 нусхада чоп этилади. Индекс 64690. Буюртма 5823. 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10 Босмага бериш вақти 11.30. Босмага берилди. 10.10.